

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ
ОДИНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина вісімнадцята

Стенограма пленарного засідання
9 травня 2024 року

Київ 2024

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ

ОДИНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина вісімнадцята

Стенограма пленарного засідання

9 травня 2024 року

Головне управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ

Засідання перше
(Четвер, 9 травня 2024 року)

Частина вісімнадцята

Проведення сигнального голосування для прогнозування результатів розгляду питань порядку денного	...8
Внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за військові правопорушення	...8
Прийняття Постанови Верховної Ради України «Про звільнення Кубракова О.М. з посади Віце-прем'єр-міністра з відновлення України – Міністра розвитку громад, територій та інфраструктури України»	...10
Прийняття рішення про відставку Сольського М.Т. з посади міністра аграрної політики та продовольства України	...14
Прийняття Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про поштовий зв'язок» щодо дії міжнародних договорів і порядку використання зброї персоналом операторів поштового зв'язку» з пропозиціями Президента України	...24
Прийняття у першому читанні за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України та із скороченням наполовину строків підготовки до другого читання проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про політичні партії в Україні» щодо удосконалення порядку звітування політичних партій»	...24
Внесення змін до: Закону України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» щодо врегулювання деяких питань здійснення ринкового нагляду та відповідальності суб'єктів господарювання»	...25

статті 184 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо усунення законодавчого недоліку (прогалини) відносно адміністративної відповідальності батьків або осіб, які їх замінюють, за ухилення від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання малолітніх дітей	...26
Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законодавчих актів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування»	...26
Прийняття в першому читанні за основу проектів законів України:	
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення національної системи кваліфікацій відповідно до актуальних потреб ринку праці та інших питань ...»	...26
«Про внесення змін та доповнень до Кримінального кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо вдосконалення відповідальності за правопорушення у сфері лісокористування та протидії незаконному обігу деревини»	...31
Внесення змін до:	
Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення здійснення зовнішньоекономічних операцій з експорту деяких товарів	...35
Митного кодексу України щодо вдосконалення здійснення зовнішньоекономічних операцій з експорту деяких товарів	...48
Прийняття в першому читанні за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо уточнення повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту та інших державних органів у сфері захисту критичної інфраструктури»	
Внесення змін до деяких законів України щодо надання окремих адміністративних послуг громадянам України, у тому числі за кордоном	...52

Прийняття в першому читанні за основу проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо правового статусу іноземців та осіб без громадянства, які беруть участь у захисті територіальної цілісності та недоторканності України»	...56
Прийняття в першому читанні за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України та із скороченням наполовину строків підготовки до другого читання проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства та інших законодавчих актів України щодо імплементації Директиви Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу 2019/1023 та запровадження процедур превентивної реструктуризації»	...61
Прийняття в першому читанні за основу з урахуванням пропозицій комітету та з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізму запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі»	...65
Ратифікація:	
Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України в Програмі ЄС у сфері юстиції	...71
Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у Програмі ЄС «Громадяни, рівність, права та цінності»	...71
Угоди про фінансування Програми <i>Interreg (Interreg VI-B) NEXT</i> «Басейн Чорного моря»	...74
Угоди про фінансування Програми <i>Interreg (Interreg VI-A) NEXT</i> «Румунія – Україна»	...74
Угоди про фінансування програми (<i>Interreg VI-A) NEXT</i> Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна	...74

Угоди про фінансування Дунайської регіональної програми (<i>Interreg VI B</i>)	...74
Угоди про фінансування програми <i>Interreg (Interreg VI-A) NEXT</i> Польща – Україна	...74
Виступ Президента Європейського парламенту РОБЕРТИ МЕЦОЛІ	...80

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ПЕРШЕ

*Зал засідань Верховної Ради України
9 травня 2024 року, 10 година 13 хвилин
(Після перерви)*

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слава Україні!

Шановні народні депутати, сьогодні ми спільно з усіма європейськими державами відзначаємо День Європи. Це свято, незважаючи на різноманіття європейських народів, ознаменовує єдність у захисті прав людини, демократії, рівності та верховенства права. Бути державою – членом Європейського Союзу – одна із наших головних стратегічних цілей, закріплена в Конституції України. Ми для цього докладаємо максимальних зусиль. З моменту отримання Україною статусу кандидата на членство в ЄС Верховна Рада України вже прийняла понад 70 євроінтеграційних законодавчих актів. Давайте подякуємо всім колегам, всім комітетам, які виконували і продовжують виконувати цю роботу. Вітаємо всіх зі святом! Продовжуємо наполегливо рухатися в цьому напрямі.

Шановні народні депутати, сьогодні день народження наших колег народних депутатів України Максима Юрійовича Березіна та Олега Вікторовича Колева, фракція «Слуга народу». Вітаємо і бажаємо здоров'я, натхнення, нових досягнень та здобутків на благо України (*Оплески*).

Шановні колеги, відповідно до прийнятої нами Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» сьогодні ми продовжуємо наше пленарне засідання.

Звертаю вашу увагу, що згідно з прийнятою Верховною Радою постановою усі присутні на пленарному засіданні не повинні поширювати інформації щодо його початку, перебігу та прийнятих у парламенті рішень раніше ніж через годину після оголошення перерви у пленарному засіданні. Прошу всіх колег неухильно дотримуватися прийнятого українським парламентом рішення та відповідально поставитися до забезпечення безпеки єдиного законодавчого органу нашої держави.

Шановні колеги, у разі повітряної тривоги буде оголошено перерву в пленарному засіданні, і ми всі маємо перейти до безпечних місць відповідно до схеми укриття.

Шановні колеги, за парламентською традицією я пропоную розпочати роботу з виконання Державного Гімну України.

(Лунає Державний Гімн України).

Шановні колеги, триває 27-й місяць героїчного протистояння Української держави повномасштабній злочинній збройній агресії російської федерації. Щодня в запеклих кровопролитних боях сили оборони самовіддано захищають одностайний європейський вибір Українського народу, відстоюють принципи і цінності, які ми сповідуємо і поділяємо разом з усім демократичним світом.

На всіх міжнародних майданчиках ми наголошуємо, що в цій жорстокій боротьбі Україна втрачає найдорожче – мужніх, відважних патріотів, справжніх велетнів українського духу, які могли б змінювати і розбудовувати нашу демократичну державу.

Вшануймо хвилиною мовчання світлу пам'ять захисників і захисниць, які віддали своє життя за Україну та її європейське майбутнє, а також усіх мирних громадян, які загинули внаслідок російської агресії.

(Хвилина мовчання).

Шановні колеги, відповідно до статті 28 Регламенту Верховної Ради України пропоную перед початком розгляду питань порядку денного провести сигнальне голосування. Нагадую, необхідно, утримуючи сенсорну кнопку, натиснути зелену кнопку «За» та утримувати ці дві кнопки одночасно до завершення голосування, тобто до появи результатів на табло. Прошу взяти участь у сигнальному голосуванні.

«За» – 202.

Дякую.

Ще раз звертаюся до всіх із закликом неухильно дотримуватися безпекових правил у Верховній Раді і не поширювати інформацію щодо перебігу пленарного засідання, прийнятих у парламенті рішень раніше ніж через годину після завершення нашої роботи.

Шановні колеги, перелік питань, попередньо узгоджений на засіданні Погоджувальної ради, вам надано, переходимо до його розгляду.

Ми продовжуємо розгляд проекту Закону «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за військові правопорушення» ([№ 10379](#)). Ми домовилися, що 3 хвилини замість поправок на підтвердження візьме фракція «Європейська солідарність», і перейдемо до голосування (*Шум у залі*). Можемо відразу голосувати?

Запросіть народних депутатів до залу. Переходимо до голосування. Займіть свої місця, будь ласка.

У нас є Дмитро Олександрович, він хотів, щоб поставили на голосування поправки для підтвердження, але потім замінив це на виступ.

Разумков – з трибуни. Будь ласка, 4 хвилини.

РАЗУМКОВ Д.О., народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Учора під час розгляду цього законопроекту наша команда «Розумна політика» та інші пропонували багато різних механізмів, як, дійсно, зробити так, щоб наповнити армію тих, хто захищає Батьківщину на фронті, і тих, хто допомагає в тилу, але знову чуємо безглузді пропозиції влади про так зване економічне бронювання.

Учора лунала заява, що бронювання отримають ті, хто сплачуватиме до бюджету податок із зарплати в сумі 35 тисяч гривень. Ви розумієте, про яку зарплату ми говоримо? Ось мені зранку не було чим зайнятися, то я порахував. Ми говоримо про зарплату 84 тисячі 337 гривень. Скажіть, будь ласка, у кого в цій державі сьогодні є така зарплата? У людей, які працюють у полі, у державних службовців, у бізнесу, у ФОПів? Ні в кого.

Давайте порахуємо, скільки становитиме загальний фонд разом з видатками підприємства, яке сплачуватиме за таку людину. Разом з ЄСВ це буде 102 тисячі 891 гривня. Тепер помножте на 12 місяців і отримаєте суму, яку підприємство має сплачувати за одну людину, яка буде заброньована. Це ваша пропозиція – пропозиція влади. Хто хоче, можемо подискутувати окремо.

Різниця між нами полягає в тому, що ви пропонуєте те, що навіть не рахуєте і не розумієте. Добре, я в інші цифри вам переведу. Скажіть, будь ласка, ви знаєте, скільки людина отримуватиме на руки, виходячи з того, яка має бути зарплата? 67 тисяч 891 гривню! Народні депутати стільки не отримують, керівники підприємств, міністри, Президент і найстрашніше – військові. Такі зарплати не отримують навіть наші захисники, які кожного дня 24/7 боронять нашу країну.

Для кого ваша ініціатива? Для «золотої» молоді, яка сидить по ресторанах, для власників підприємств? Чи для ключових підприємств, які наповнюють бюджет, які, дійсно, допомагають армії, для ФОПів, для малого бізнесу, для середнього бізнесу? Чи для топ-менеджерів крутих компаній? Чи для членів наглядових рад, які отримують по 300 тисяч гривень? Чи керівників державних підприємств, які мають по 500, 600, 700 тисяч гривень на місяць? Кого ви хочете бронювати? Тих, хто заробляє шалені гроші або тих, хто, дійсно, працює на користь нашої держави?

Ви приймаєте знову все те, що не буде працювати, кидаючи людям пилітку в очі замість того, щоб працювати на державу, на армію і на перемогу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Переходимо до голосування, шановні колеги.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за військові правопорушення» (№ 10379) в другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Прошу голосувати.

«За» – 256.

Рішення прийнято.

Переходимо до наступного питання порядку денного. Це проект Постанови «Про звільнення Кубракова О.М. з посади Віце-прем'єр-міністра з відновлення України – Міністра розвитку громад, територій та інфраструктури України» ([№ 11248](#)).

Шановні колеги, відповідно до пункту 12 частини першої статті 85 Конституції України до повноважень Верховної Ради України належить вирішення питання про звільнення членів Кабінету Міністрів України.

За ініціативою народних депутатів України було зареєстровано проект Постанови «Про звільнення Кубракова О.М. з посади Віце-прем'єр-міністра з відновлення України – Міністра розвитку громад, територій та інфраструктури України» ([№ 11248](#)). Згідно з частиною четвертою статті 20 Регламенту Верховної Ради України питання включається до порядку денного сесії позачергово без голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою.

«За» – 224.

Рішення прийнято.

Переходимо до розгляду питання. До слова для доповіді від авторів запрошується народний депутат України Віталій Юрійович Безгін. Будь ласка, 2 хвилини.

БЕЗГІН В.Ю., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Доброго ранку, шановні колеги! Думаю, це буде більше не доповідь, а розмова. Ні для кого не таємниця, що ми разом тривалий час проводили і реформу децентралізації, і реформу регіонального розвитку. Ні для кого не таємниця, що ця зала мала успіхи, і особливо в 2021 році ми вийшли на пік, – ухвалили нову мапу України, завершили бюджетну децентралізацію зі змінами до Бюджетного кодексу, пізніше ми прийняли законодавство щодо роботи громад під час повномасштабної війни.

Чи можна сказати, що це успіх винятково нашої команди? Ні, це не так. Давайте будемо чесними, нинішня опозиція, коли була владою, створила успішний фундамент, щоб ця реформа розвивалася. Але якщо ми свідомі політики, думаю, нам варто визнавати й наші помилки. Трохи більше року тому ми зробили помилку, ліквідувавши міністерство регіонального розвитку. Усі країни, вступаючи до Європейського Союзу і отримуючи статус кандидата, створювали міністерства регіонального розвитку та європейських фондів. Ми пішли зворотним шляхом і фактично розвалили регіональну політику в Україні.

Тому даний проект постанови не про персоналії, а конкретно про відновлення повноцінної роботи виконавчої влади з регіонами і місцевим самоврядуванням, про захист якого багато хто говорить з трибуни, про те, щоб у нас відновилося міністерство, яке буде опікуватися саморозвитком громад та територій.

Тож, колеги, думаю, зараз це має об'єднати зал. Якщо люди хочуть займатися інфраструктурою, нехай займаються, а міністерство регіонального розвитку має бути відновлено.

Прошу всіх підтримати даний проект постанови.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Для співдоповіді запрошуються представники комітету. Чи вони ще, напевно, оформлюють документ? Тоді переходимо до виступів: два – за, два – проти. Запишіться, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Аліксійчук, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

АЛІКСІЙЧУК О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 154, Рівненська область, політична партія «Слуга народу»). Виборчий округ № 154, Рівненщина. Доброго ранку, колеги! Мій колега Віталій Безгін сказав, що через півтора року після об'єднання міністерств регіональна політика у великій структурі Мінвідновлення якось втратилася. Мова не про персоналії і прізвища, а про те, що величезний напрям євроінтеграційної роботи: підготовка документів, синхронізація законодавства України із законодавством Європейського Союзу в частині регіональної політики – сьогодні топчеться на місці.

За цей період ми прийняли величезну кількість законів. На жаль, немає підзаконних актів через скорочення штату, який займався в Міністерстві розвитку громад, територій та інфраструктури цією роботою. Тож треба визнати, що бувають помилки. Це наша спільна помилка, і ми маємо повернути регіональну політику на порядок денний у нашій країні, створити структуру, яка опікуватиметься регіонами, громадами і місцевим самоврядуванням у частині координації, інформування, поєднання їх з європейськими інституціями і директоратами. Це дасть можливість нашим громадам і регіонам повноцінно брати участь у програмах і фондах Європейського Союзу, поступово, але впевнено вливатися в єдину європейську родину регіонів і ставати сильними учасниками Європейського Союзу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Кубів Степан Іванович, фракція «Європейська солідарність».

КУБІВ С.І., член Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Ніні Южаніній. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ніна Петрівна Южаніна. Будь ласка.

ЮЖАНІНА Н.П., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги, шановні українці! Насправді ви точно хотіли б бачити зараз перед собою пана Кубракова, і нам було б набагато простіше, якби ми почули звіт про його роботу. Це ви винні в тому, що ваші міністри не звітують. Ви зараз говорите про якісь загальні речі, а треба казати про конкретну роботу цієї людини, результатів якої ми не бачимо. Якби він представив свій звіт, ми хоча б трохи почули, що він робив.

Насамперед треба говорити, що в розпорядженні міністерства, яке очолював Кубраков, минулого року було 100 мільярдів гривень. Я поцікавилася, якими програмами опікувався даний міністр, і мене просто вразило, як любов до будівництва, крадівництва на дорогах просто переслідувала цю особу всі роки перебування на високих посадах.

Чому так? Насправді дорожній фонд України почав працювати з 2020 року і його наповнення – це робота попереднього парламенту. Ви нічого не приймали, але коли відчули величезні гроші в цьому фонді, відразу знайшли можливість, як ними розпоряджатися – закатувати в асфальт. Про це говорила вся Україна, але ви не зупинилися навіть у 2023 році і знову декілька десятків мільярдів закатали в асфальт.

На мою думку, провали в захисті енергетичної інфраструктури, які відбулися останніми місяцями, теж у ту саму скарбничку, коли дуже зручно витратити кошти, які ніхто не може перевірити, тим паче зараз, коли злетіли в повітря ТЕС та інші об'єкти. Вважаю, вам усім треба подумати про звітність хоча б перед вами в закритому режимі, щоб ви розуміли і знали, куди витрачаються бюджетні кошти – точно не на армію. І припиніть, будь ласка...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кабаченко, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

КАБАЧЕНКО В.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Прошу передати слово Кучеренку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кучеренко Олексій Юрійович – з трибуни. Будь ласка.

КУЧЕРЕНКО О.Ю., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Вам нагадати відомий анекдот про те, що треба робити в одному закладі, коли туди перестали ходити клієнти, чи самі зрозумієте?

Півтора року тому ви почали якийсь тектонічний реформаторський рух – об'єднували міністерства. До речі, у роботі об'єднаного міністерства взагалі мало хто щось розуміє, бо воно не лише для того, щоб закопувати в землю бетон, цемент, пісок, і опікується не лише будівництвом укриттів та доріг, а й проблемами ЖКГ, тарифами, енергозбереженням, регіональною політикою. Де це все? Воно є чи ні?

Апріорі ця авантюра була приречена, бо щоб управляти таким потужним міністерством, яке ви створили, треба бути, по-перше, фігурою надзвичайно високого масштабу і, по-друге, мають бездоганно працювати апарат, закони, уся система державного управління, чого на сьогодні в Україні немає аж ніяк.

У мене особисто до пана Кубракова як фахівця, безумовно, є претензії щодо основної сфери моєї діяльності – житлово-комунальної, у якій безліч питань не вирішено. Житловий кодекс, програми енергозбереження у житловому фонді, водоканалах, у теплопостачанні, інші речі – цього всього немає. Проблема заборгованості з різниці в тарифах на суму 36 мільярдів гривень, чого очікують органи місцевого самоврядування. Нічого не зроблено за півтора року! У нас є питання щодо програми укриттів, і саме тому ми вимагаємо створення тимчасової слідчої комісії. Але поясніть мені, як ви збираєтеся приймати рішення? Де уряд? Чому немає обґрунтування цього звільнення? Тому ми не будемо вам заважати, але, на жаль, це трагікомедія України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Інна Романівна Совсун, фракція «Голос». Будь ласка.

СОВСУН І.Р., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Фракція «Голос». Шановні колеги, скажіть, будь ласка, чому ми знімаємо з посади віце-прем'єр-міністра без присутності Прем'єр-міністра? Ви звільняєте з посади чинного віце-прем'єр-міністра, кажете про важливість роз'єднання двох міністерств, про важливість інфраструктури, про важливість регіональної політики і не пропонуєте кандидатів на посади відповідних міністрів? Якщо це так важливо, то де люди, які цим займатимуться? Хто буде за це відповідальний? Де, зрештою, Прем'єр-міністр, який оголосить: ось наша нова візія, ми помилилися, але зараз розуміємо, як зробити краще.

Слухайте, це все виглядає як дуже поганий жарт і продовження вже існуючої традиції в цьому уряді, де міністрів знімають, а нових не призначають.

Колеги, вам нагадати, скільки міністрів у нас зараз немає? Де міністр культури та інформаційної політики? Де міністр молоді та спорту? Де міністр у справах ветеранів? Зараз ще двох міністрів не вистачатиме. А кого ви будете туди призначати? Якщо це так важливо, то чому немає кандидатів на ці посади? Якщо це так важливо, якщо ви визнаєте помилки, провали, які, безперечно, були, то хіба не логічно, що в такому випадку у вас має бути рішення не просто звільнити чинного віце-прем'єра, а запропонувати когось нового? Але натомість ми бачимо просто звільнення без якоїсь візії, що відбуватиметься надалі.

Це все не серйозно, це абсолютне знуцання з управління країною і несерйозний підхід, який неможливий у мирний час і точно не той, який потрібен країні в час війни. Давайте вже серйозно говорити, що і як відбувається в уряді, і нарешті нехай уряд тут з'являється і пояснює, що планує робити.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Хтось від фракцій і груп, які не виступали, братиме 1 хвилину? Тоді переходимо до голосування. Займіть, будь ласка, свої місця (*Шум у залі*).

Відповідно до пункту 12 частини першої статті 85 Конституції України ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови Верховної Ради України «Про звільнення Кубракова О.М. з посади Віце-прем'єр-міністра з відновлення України – Міністра розвитку громад, територій та інфраструктури України» ([№ 11248](#)) у цілому. Прошу голосувати.

«За» – 272.

Рішення прийнято.

Постанову прийнято.

Покажіть по фракціях і групах.

Переходимо до наступного питання порядку денного.

Шановні колеги, відповідно до пункту 12 частини першої статті 85 Конституції України до повноважень Верховної Ради України належить вирішення питання про відставку членів Кабінету Міністрів України.

25 квітня 2024 року згідно з частиною першою статті 18 Закону «Про Кабінет Міністрів України» Сольський Микола Тарасович подав до Верховної Ради України заяву з проханням прийняти його відставку з посади міністра аграрної політики та продовольства України. Відповідні матеріали вам надано. Згідно з частиною четвертою статті 20 Регламенту Верховної Ради України питання включається до порядку денного сесії позачергово без голосування.

Шановні колеги, на засіданні Погоджувальної ради ми обговорили таку процедуру розгляду цього питання: виступ міністра – до 15 хвилин, доповідь від головного комітету – до 2 хвилин, виступи від депутатських фракцій і груп – до 16 хвилин (по 2 хвилини на виступ), і прийняття рішення. Весь регламент – до 35 хвилин. Пропоную затвердити таку процедуру.

Ставлю на голосування пропозицію про затвердження процедури розгляду цього питання. Прошу голосувати.

«За» – 282.

Рішення прийнято.

Переходимо до розгляду питання. До слова запрошується міністр аграрної політики та продовольства України Микола Тарасович Сольський (*Оплески*).

Прошу працівників Апарату увімкнути презентацію.

СОЛЬСЬКИЙ М.Т., *міністр аграрної політики та продовольства України*. Дякую, пане головуєчий. Доброго ранку, шановні колеги! Я відразу приступаю до звіту.

Ці два роки і два місяці були надскладними для сільського господарства України. Водночас, я в цьому абсолютно впевнений, аграрний ринок, фермери, аграрний бізнес показали надзвичайну витривалість і адаптацію до складних умов та здатність до розвитку навіть у таких умовах.

Насамперед я хочу доповісти щодо фінансування аграрного сектору в умовах війни. У перші місяці повномасштабного вторгнення було запущено програму пільгового кредитування «Доступні кредити 5-7-9%» для аграріїв. Понад 50 відсотків кредитування за цією програмою – це кредитування агровиробників. Важливо, що аграрії отримали в 1,5 разу більший максимальний розмір пільгового кредиту, а саме 90 мільйонів гривень. За два роки ними скористалися 14 тисяч 639 сільгоспвиробників майже в усіх регіонах країни. Загальна сума цих кредитів – понад 67 мільярдів гривень. Звертаю увагу на високий відсоток повернення аграріями залучених кредитів – 99 відсотків.

Останні зміни до програми пільгового кредитування: продовження до 31 березня 2025 року кредитування аграріїв за укладеними раніше кредитними договорами; підвищення пільгового кредитного ліміту для аграріїв, які займаються тваринництвом; пролонгація кредитів агропідприємствам, виробничі потужності яких станом на 24 лютого 2022 року були на територіях активних бойових дій або тимчасово окупованих. Завдяки співпраці Мінагрополітики та Світового банку було залучено 580 мільйонів доларів для компенсації відсотків за цією програмою, щоб вона працювала.

Крім того, протягом 2022-2024 років було проведено роботу із запуску Фонду часткового гарантування кредитів у сільському господарстві, який гарантує до 50 відсотків непогашеної суми основного боргу фермерам із земельними ділянками площею до 500 гектарів. У лютому розпочалася видача перших гарантій.

З додаткових фінансових інструментів варто відзначити електронні аграрні розписки. Дякую Комітету з питань фінансів, податкової та митної політики і всім вам за прийняття відповідного закону. Підзаконні акти до нього готуються. Уже цього року аграрні ноти будуть одним із інструментів, завдяки якому аграрії зможуть отримувати додаткові кошти.

Особливо хочу відзначити роботу, яка була проведена для підтримки найменших фермерів. Це дотації на гектар та корову в 2022 та 2024 роках. У 2022 році на це було виділено понад 1 мільярд 600 мільйонів гривень. Допомогу отримали понад 31 тисяча аграріїв. Цього року дію програми розширено на додаткові види тваринництва, збільшено розмір виплат для аграріїв з деокупованих територій.

У липні 2022 року було запущено програму грантів на сади і теплиці, що сприяло значному розвитку цих галузей під час війни. Хочеться особливо відзначити, що за два роки повномасштабної війни в Україні висадили більше промислових садів, ніж за 10 попередніх років. Впевнений, що на це вплинули два фактори: зрозумілий і прозорий ринок землі, коли можна вкладати у свою землю суттєві інвестиції, та сама грантова програма на сади й теплиці, за якою держава компенсує до 70 відсотків витрат. Звертаю увагу на цифри: за час дії програми площа нових садів і теплиць становила близько 2,5 тисячі гектарів, видано 215 грантів, створено майже 1400 постійних робочих місць і понад 23 тисячі сезонних.

Треба відзначити і суттєву роботу, яка проводилася щодо реформи зрошення. 7 травня 2022 року набрав чинності Закон «Про організації водокористувачів та стимулювання гідротехнічної меліорації земель». За майже два роки створено 35 організацій водокористувачів. У нас також організовано підтримку ОБК від USAID: виплачено допомогу першим ОБК і планується виплатити ще 14 ОБК. Крім того, уже другий рік працює програма державної підтримки меліорації. Вона полягає в компенсації аграріям витрат на реконструкцію існуючих або будівництво нових зрошувальних систем. У 2024 році на ці цілі передбачено 200 мільйонів гривень. При цьому планується збільшити розмір компенсацій з 25 відсотків до 50 відсотків вартості відповідних робіт.

Реформа рибної галузі. Прийнято один закон, 18 підзаконних актів, декілька законопроектів на розгляді у Верховній Раді. Розподіл квот на вилов риби уже другий рік повністю проводиться через *ProZorro*. За цей час надходження податків збільшилося майже у вісім разів. До GPS-моніторингу підключено понад тисячу риболовних суден.

Земельна реформа. Ми бачимо позитивну динаміку ринку землі: у 2022 році було укладено понад 23 тисячі угод, незважаючи на те що ринок землі в 2022 році не працював кілька місяців, у 2023 році – понад 40 тисяч угод, а цього року лише за чотири місяці – 34 тисячі угод. Середня вартість гектара землі зросла на 30 відсотків і становить понад 45 тисяч гривень.

Хочу окремо відзначити, що п'ять місяців тому вступив у дію другий етап земельної реформи, який дозволяє купувати землю юридичним особам. Незважаючи на певні емоції, пов'язані з цим, зараз абсолютна більшість агроасоціацій вважає цей етап необхідним.

Прозора оренда землі. Запровадження прозорої оренди землі відбулося завдяки закону, прийнятому вами минулого року. Він розроблявся за участю

Мінагрополітики. Підзаконні акти також прийнято, і відповідно тепер усі землі сільськогосподарського призначення, які перебувають у постійному користуванні Національної академії аграрних наук, пенітенціарної служби та інших державних підприємств, будуть виставлені на аукціони на *ProZorro*.

Важливою реформою, на мою думку, є спрощення зміни призначення земельних ділянок за межами населених пунктів. Дякую Дмитру Кисилевському і всім вам за прийняття цього закону, що дало змогу спростити процедуру для бізнесу, для людей і зробити економіку більш мобільною. Раніше процедура тривала роками, а зараз – до 14 днів.

Підвищення ефективності державної реєстрації земельних ділянок. Станом на зараз послуга робиться за принципом екстериторіальності, а відсоток відмов становить не більше 3 відсотків – найменше за історію Держгеокадастру.

Важливою роботою Держгеокадастру є запуск Національної інфраструктури геопросторових даних. У нас уже понад 3,5 тисячі зареєстрованих користувачів, понад 37 тисяч метаданих. Це, по суті, 3D-модель країни, де міститься вся інформація про територію – від землі до комунікацій. Це все буде відкрито після війни і, я впевнений, слугуватиме, як в інших країнах, основним інформативним інструментом для прийняття рішення бізнесом та органами державної влади.

У 2022 році запрацював Державний аграрний реєстр. Бюджетні дотації і міжнародна допомога йдуть через нього. Сьогодні в електронному ДАР відбувається верифікація експортерів. Там зареєстровано 150 тисяч агровиробників, в обробітку яких близько 12 мільйонів гектарів. Це майже половина всіх аграріїв. Залучення агровиробників до ДАР продовжується.

Останні два роки проводилася активна робота разом з Мінекономіки та колегами з інших міністерств щодо розмінування сільськогосподарських земель. Правильна пріоритизація, планування, визначення обсягів, і, як результат, – майже 250 тисяч гектарів земель повернено в обробіток.

Розвиток та диверсифікація внутрішнього виробництва. У 2023 році ми досягли найбільшої середньої урожайності зернових на гектар за всю історію України. Очевидно, це спричинило величезну роботу, пов'язану з пошуком нових ринків. Про це трохи пізніше.

Наступне. У кінці 2020 року Європа вперше за роки незалежності дозволила нам експортувати насіння. Після врегулювання нормативних питань міністерством українські виробники вже в період великої війни перейшли до масового експорту насіння до країн ЄС. Зараз 2 мільйони гектарів кукурудзи вирощується в Європі з українського насіння і, я впевнений, буде більше від року до року.

Цього року ми очікуємо дозволу на експорт насіння олійних. Ми виконали всю роботу, сподіваємося, що це питання буде поставлено на голосування в Європарламенті цієї осені.

В Україні нарешті врегульовано питання ГМО. Уряд може ухвалювати рішення про заборону вирощування певних генномодифікованих культур, незареєстровані ГМО вилучаються з обігу та знищуються.

Додатково хочеться сказати про відновлення виробництва бавовнику. Маємо тепер спрощену процедуру реєстрації ввезення та обіг в Україні сортів бавовнику, який потрібен, зокрема, для виробництва порошу. Уже цього року будуть посіви бавовнику на півдні України вперше з 60-х років минулого століття.

Дерегульовано вирощування промислових конопель. Дякуємо вам за прийняття відповідного закону, уже є підзаконні акти. Впевнений, що цей ринок теж розвиватиметься в Україні.

Окремо хочу подякувати Ігорю Марчуку і всім депутатам за прийняття закону про розвиток виробництва виноробної продукції та спрощення господарської діяльності малих виробництв виноробної продукції. Цього року українські виробники вперше за історію України підписали контракти щодо експорту виноматеріалів до Молдови та Італії.

Важливою роботою була боротьба з тіншовим обігом продукції. З осені минулого року запроваджено верифікацію експортерів. Разом з низкою інших заходів це сприяло зростанню з осені 2023 року повернення валютної виручки. Якщо до цих заходів вчасно поверталось близько 50 відсотків, то зараз повертається 85 відсотків. З цих причин зменшено обіг тіншового зерна з 52 відсотків у липні 2023 року до 18 відсотків у квітні 2024 року.

Минулого року вперше запрацювало мінімальне податкове зобов'язання. Дякую всім вам, особливо Данилу Гетманцеву і Комітету з питань фінансів, податкової та митної політики. З Державною податковою службою проводяться регулярні наради. Вони налагодили цей механізм, і кожен гектар в Україні тепер підлягає оподаткуванню. У 2023 році площа, з якої задекларована сплата мінімального податкового зобов'язання, зросла порівняно з 2022 роком на 4,6 мільйона гектарів.

Окремо хочу зупинитися на міжнародній співпраці, прикладів якої за останні роки було багато. Насамперед у рамках ініційованої Президентом України програми *Grain from Ukraine* нами проведено значну роботу з *World food programme*, постійно триває робота з Міністерством закордонних справ, 210 тисяч тонн пшениці і борошна відправлено нужденним країнам, залучено понад 230 мільйонів доларів. Загалом вдалося залучити понад 1 мільярд 318 доларів США, із них 805 мільйонів було отримано від Світового банку, Кореї, Японії, ЄБРР, FAO та ЄС, а також понад 513 мільйонів доларів вдалося залучити через реалізацію проектів міжнародної технічної допомоги. Зараз у процесі реалізації 18 проектів.

Україна змогла відкрити нові ринки у 14 країнах для різної української продукції. Досягти таких результатів допомогла спільна робота Мінагрополітики, Мінекономіки, Держпродспоживслужби. Минулого року відновлено роботу китайсько-української торгової комісії. Цього року очікуємо на позитивні рішення щодо відкриття ринку Китаю для українського борошна, м'яса, рибної продукції.

Великий обсяг роботи було проведено в рамках виконання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Мінагрополітики відповідає за найбільший блок нормативних документів. Загалом у період з 2023 року було прийнято вісім євроінтеграційних законів та 76 нормативно-правових актів у агросфері. 25 квітня почалися безпосередні переговори про вступ до ЄС, у рамках якого Україна розпочала процес скрінінгу, що є одним із ключових етапів переговорного процесу.

Величезним досягненням було відкриття вільного ринку з ЄС. Кожного року це складні переговори. На мою думку, міністерство й уряд поводитися правильно й виважено. Хочу окремо подякувати полякам за розблокування кордону, яке відбулося минулого тижня. Цьому передувало кілька місяців складних переговорів. Вдячний польському міністерству за згоду на формат переговорів за участю асоціацій. Було декілька раундів переговорів. Ми розділили товари і почали ці проблеми розв'язувати окремо. У спірних питаннях асоціації взяли на себе зобов'язання. Врешті 29 квітня останній польський фермер пішов з кордону. Ми домовилися щомісяця проводити роботу щодо контролю за виконанням домовленостей.

Абсолютно впевнений, що висока конкурентність аграрного ринку та правильні кроки міністерства і законодавча база, яка була вами побудована за останні кілька років, а також робота уряду і насамперед аграріїв привели до того, що, незважаючи на війну, ми залишаємося сильною аграрною країною. Це можна подивитися на прикладі інфографіки «Динаміка аграрного експорту». Як ви бачите, за останні три місяці ми маємо найбільші цифри експорту за всю історію України.

Інфографіка «Роль України у світі» показує за даними Міністерства сільськогосподарства США, яке місце ми займали у світовому рейтингу експортерів продукції минулого року. Деякі позиції ми навіть покращили. Важливо також у контексті нашої інтеграції та співпраці з Європейським Союзом відзначити, що ми переважно лідируємо у рейтингу постачальника агропродукції до країн ЄС.

Тепер хочу окремо зупинитися на справі, щодо якої мені висунуто підозру НАБУ. Відповідно до інформації НАБУ у 2017, 2018, 2019 роках за рахунок земель, якими користувалися підприємства Національної академії аграрних наук, було виділено землю в основному учасникам бойових дій, чим порушено закон. Я не згодний з цими звинуваченнями з декількох причин.

Перше. Я абсолютно впевнений, що в цих підприємств не було права користування, і це підтверджують суди, які цими підприємствами програні, у тому числі Верховний Суд.

Друге. Вважаю, що юридична допомога учасникам бойових дій в оформленні землі заслуговує не осудження, а схвалення. Ані я, ані мої родичі і ніхто, наскільки я розумію, з підозрюваних у справі не отримали жодного гектара цієї землі.

Третє. Я абсолютно впевнений тоді і зараз, що Національна академія аграрних наук у тому форматі, який існував та існує зараз, має припинити свою діяльність. Землі мають бути або надані людям, або виставлені на *ProZorro*. Усі ви неодноразово були свідками такого мого підходу. Я з розумінням ставлюся до НАБУ, вони виконують свою роботу, попереду довгий процес, і кожний має довести свою позицію.

Колеги, дякую Президенту, Прем'єр-міністру, колегам по уряду, особливо дякую Комітету з питань аграрної та земельної політики, кожному із вас, дякую опозиції за увагу до законів, яка була в нас протягом усього часу, завдяки чому вони ставали кращі, та прошу прийняти мою відставку.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо, Миколо Тарасовичу, за такий докладний виступ.

До слова для доповіді запрошується голова Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики Олександр Васильович Гайду. Будь ласка, Олександр Васильовичу.

ГАЙДУ О.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (одномандатний виборчий округ № 128, Миколаївська область, політична партія «Слуга народу»). Доброго ранку, шановні колеги, шановна президіє! Комітет Верховної Ради з питань аграрної та земельної політики на своєму засіданні 9 травня 2024 року розглянув заяву Сольського Миколи Тарасовича про його відставку з посади міністра аграрної політики та продовольства України. За результатами розгляду, керуючись положенням пункту 12 частини першої статті 85 Конституції України, комітет вирішив рекомендувати Верховній Раді України визначитися шляхом голосування щодо відставки міністра аграрної політики та продовольства Сольського Миколи Тарасовича.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Прошу записатися на виступи від депутатських фракцій і груп по 2 хвилини. Железняк Ярослав Іванович, фракція «Голос». Будь ласка.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Доброго ранку, шановні колеги! Напевно, це один із небагатьох, якщо мені не зраджує пам'ять, другий випадок, коли міністр перед звільненням робить нормальний звіт. Хоча б за це йому велика подяка (*Оплески*).

Нагадаю, що відповідний законопроект [№ 3195](#), поданий моїм колегою Романом Лозинським, прийнятий у першому читанні, у разі його прийняття

в цілому зобов'язує кожного міністра відвідувати, як він попрацював на своїй посаді. Чомусь у нас досі не дійшли руки, а може, спеціально не дійшли, щоб його прийняти.

Пане Сольський, я скажу вам таке. У цієї коаліції не завжди виходить з міністрами, але є одна позитивна тенденція або виняток – це міністри аграрної політики. Кожен з них був достойною людиною на своїй посаді і багато зробив.

Мені дуже шкода, що за таких обставин відбувається відставка, але це ще раз робить честь пану міністру, який не тримається за свою посаду і після повідомлення про підозру, згоден він з нею чи ні, іде у відставку. Я вдячний міністру за те, що на відміну від багатьох він залишався міністром від парламенту: піднімав слухавку, приходив і захищав свої законопроекти, наскільки я знаю, спілкувався зі всіма комітетами, був особисто присутній на засіданнях нашого комітету, хоча він не є профільним, і розробив одну із найважливіших змін, яку прийняло наше скликання, а саме відкрив ринок землі.

Тому ще раз дякую міністру за роботу. За відставку ми будемо голосувати. Дякую, що не тримаєтеся за посаду, а з достатньо великим достоїнством покидаєте це крісло.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ярославе Івановичу.

Німченко, група «Платформа за життя та мир». Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»).* Шановні колеги! Перше. Я хотів би сказати, що в порядку денному на сьогодні є питання про звільнення, і ми повинні були дивитися на предмет звільнення.

Ми почули звіт міністра. Так ось я хотів би повернутися до закону від 19 жовтня 2022 року, яким введено обмеження конституційного права громадян на земельні ділянки на підставі безоплатної передачі із земель державної і комунальної власності. Лише через це ми можемо говорити: якщо такою є ідеологія міністра аграрної політики, то це велика ганьба. Хочу сказати, що було обмежено право всіх людей, у тому числі й тих, які захищають Україну, беруть участь у бойових діях більше двох років. Їм ніхто землю не дав і не думає давати. Це друге.

Третє. Я хотів би почути від міністра аграрної політики, як він вважає, чи не є вагома частка рішення про введення інституту приватизації землі через референдум для іноземців, що фактично це зробило...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юлія Володимирівна Тимошенко, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В., член Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановні колеги! Після такої зустрічі в залі цього міністра і після такого звіту я пропоную під час наступного голосування дати йому орден «За заслуги», тому що, чесно кажучи, абсурд доходить уже до крайньої межі. Знаєте, виберіть одне з двох: або НАЗК і НАБУ розпускайте, які довели, що в цієї людини є конфлікт інтересів, або звільняйте людину, яка, по суті, всю законодавчу роботу у Верховній Раді, а потім урядову підпорядковує виключно своїм земельним інтересам.

Треба вибирати: якщо НАБУ не довіряєте, тоді розпускайте його. Але якщо НАБУ виявило, що ця людина робила махінації з землею, обіймаючи посаду керівника комітету, вночі в порушення всіх регламентних норм протягувала закон про розпродаж сільськогосподарської землі, під час війни продовжує практично підтримувати оцей хаотичний, абсолютно корупційний розпродаж сільськогосподарської землі замість того, щоб створювати сімейні фермерські господарства, мале і середнє підприємництво в аграрному секторі (просто дивує це), тоді давайте того, хто будує дороги з відкатами, призначати міністром інфраструктури, а того, хто торгує землею і скуповує її, – міністром аграрної політики. Прекрасно, все за інтересами. Ну, так, думаю, влаштована ця влада.

Тому, дорогі друзі, вважаю, що треба не просто звільнити цього міністра, а переконана, після того, як запрацюють нормальний Конституційний Суд, нормальна судова система, таких людей треба притягувати до кримінальної відповідальності.

Фракція «Батьківщина» голосуватиме за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маріковський, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Що ми робимо сьогодні в цьому залі? Ще НАБУ не вказувало, що нам, парламентаріям, робити. НАБУ виконує свою справу, а ми як депутати маємо зробити свою справу. Ми маємо згадати, хто першим героїчно відстояв для українців ринок землі. Хто щодня стояв тут, на трибуні, впродовж двох місяців, коли опозиція блокувала трибуну. Ми маємо це згадати, щоб бути відповідальними перед своїми виборцями.

Хто першим оголосив війну Національній академії аграрних наук, корупційному клондайку, який роками годував певні політичні сили? (Оплески). Куди зараз ця аграрна академія передала землю? У Фонд держмайна. Це прозорі механізми. Ми маємо це згадати.

Хто першим подав у відставку відразу після оголошення підозри, щоб зберегти репутацію, бо це достойна людина? Хто першим зробив доповідь тут, на трибуні, подаючи у відставку, бо це достойна людина?

Тож ми, парламентарії, не повинні цю достойну людину відпускати. Якщо відпустимо такого ефективного міністра, то кого наступним будемо призначати?!

Вибачте, будь ласка, але ми не можемо підтримати цю відставку.

Дякую (*Шум у залі*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Софія Романівна Федина, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

ФЕДИНА С.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Мені так подобаються всі ці вистави, які тут влаштовує монобільшість: звільняємо – не звільняємо, кого звільняємо – тому аплодуємо, мало овації тут не влаштовуються. Дивно все це виглядає.

У цьому контексті хотіла б відзначити одну річ. Порушено справу, вручено підозру, заява про звільнення, і звіт чи не вперше взагалі в цьому сесійному залі. Тому, напевне, хотілося б просити всіх урядовців і чиновників, яких звільняють у Верховній Раді, приходити сюди зі звітами і відповідати на запитання народних депутатів, а не уникати хоча б цієї відповідальності.

Нагадаю також, що в нас узагалі дивна ситуація з НАБУ, тому що вони порушують справи, які, якщо це стосується топ-наближених до влади, тихенько затихають. Є справа стосовно Татарова, який зараз чомусь керує силовиками. Його звинувачують у корупції – і все тихо-мирно. Є справа стосовно Шурми, який, по суті, дотичний до передачі/продажу електроенергії на окуповану територію й отримував компенсації від держави, – теж усе тихо-мирно. У нас є Тимошенко, який їздив на позашляховику, переданому в Україну як гуманітарна допомога, і не відповів за це, як і за махінації з дорогами вздовж і поперек, по суті, за відмивання грошей на дорогах, – так само все тихо-мирно. Ми маємо близько 50 протоколів стосовно наближених до влади – і все тихо-мирно. Мовчу вже про 100-500 радників ОП, які не декларують доходи, не звітують, але впливають на всі рішення в нашій державі. Так само мені дуже цікава застава в розмірі 75 мільйонів гривень, які легко знайшлися і були виділені в той час, як розвідник Червінський понад рік сидить за ґратами без права на заставу, без права на адвокатів і, по суті, ОП мстить йому за справу щодо «вагнерівців».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я так розумію, інші фракції і групи не висловили бажання виступати, тому переходимо до прийняття рішення. Обговорення завершено, запросіть депутатів до залу.

Ставлю на голосування пропозицію про відставку Сольського Миколи Тарасовича з посади міністра аграрної політики та продовольства України

відповідно до пункту 12 частини першої статті 85 Конституції України, частини першої статті 18 Закону України «Про Кабінет Міністрів України». Прошу голосувати.

«За» – 273.

Рішення прийнято.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка.

Прошу профільний комітет разом з Апаратом оформити постанову за наслідками прийнятого нами рішення.

Рухаємося далі, шановні колеги. Переходимо до розгляду пропозицій Президента України до Закону «Про внесення змін до Закону України «Про поштовий зв'язок» щодо дії міжнародних договорів і порядку використання зброї персоналом операторів поштового зв'язку» (проект [№ 8423](#)).

Ми домовилися розглянути це питання без обговорення. Відповідні матеріали вам надано. Переходимо до голосування пропозицій, запропонованих Президентом України.

Шановні колеги, ставиться на голосування пропозиція 1. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 316.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію 2. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 320.

Рішення прийнято.

Шановні народні депутати України, усі пропозиції Президента України прийнято. Переходимо до голосування за закон у цілому.

Відповідно до статті 135 Регламенту Верховної Ради України ставлю на голосування пропозицію про прийняття Закону «Про внесення змін до Закону України «Про поштовий зв'язок» щодо дії міжнародних договорів і порядку використання зброї персоналом операторів поштового зв'язку» (проект № 8423) у цілому з урахуванням пропозицій Президента України. Прошу голосувати.

«За» – 319.

Рішення прийнято.

Закон прийнято з пропозиціями Президента.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка.

Переходимо до розгляду наступного питання порядку денного – проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про політичні партії в Україні» щодо удосконалення порядку звітування політичних партій» ([№ 11074](#)) та альтернативних до нього законопроектів.

Ми домовилися розглянути це питання без обговорення. Спочатку його треба включити до порядку денного сесії.

Ставлю на голосування пропозицію про включення до порядку денного сесії законопроекту № 11074 та альтернативних до нього проектів. Прошу голосувати.

«За» – 305.

Рішення прийнято.

Законопроекти включено до порядку денного сесії.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про політичні партії в Україні» щодо удосконалення порядку звітування політичних партій» (№ 11074) за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України. Прошу голосувати.

«За» – 303.

Рішення прийнято.

Ставиться на голосування пропозиція про скорочення наполовину строків подачі пропозицій і поправок для підготовки до другого... (*Шум у залі*). Прийняти в цілому? Фракція «Голос» і Разумков проти (*Шум у залі*).

Ставиться на голосування пропозиція про скорочення наполовину строків підготовки до другого читання проекту закону № 11074. Прошу голосувати.

«За» – 261.

Рішення прийнято.

Наступне питання порядку денного також з невеликим обговоренням. Це проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» щодо врегулювання деяких питань здійснення ринкового нагляду та відповідальності суб'єктів господарювання» ([№ 5473-д](#)). Друге читання.

Шановні колеги, ми домовилися з фракцією «Батьківщина» про невеликий виступ, якщо треба... (*Шум у залі*). Без виступу?

Тоді переходимо до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» щодо врегулювання деяких питань здійснення ринкового нагляду та відповідальності суб'єктів господарювання» (№ 5473-д) у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 313.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Наступний законопроект теж без обговорення. Це проект Закону «Про внесення змін до статті 184 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо усунення законодавчого недоліку (прогалини) відносно адміністративної відповідальності батьків або осіб, які їх замінюють, за ухилення від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання малолітніх дітей» ([№ 9390](#)). Друге читання.

Якщо ніхто не наполягає на поправках, тоді переходимо до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до статті 184 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо усунення законодавчого недоліку (прогалини) відносно адміністративної відповідальності батьків або осіб, які їх замінюють, за ухилення від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання малолітніх дітей» ([№ 9390](#)) у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 324.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Наступний проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законодавчих актів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування» ([№ 7283](#)).

Ніхто не наполягає. Переходимо до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законодавчих актів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування» ([№ 7283](#)) у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 317.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Наступний проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення національної системи кваліфікацій відповідно до актуальних потреб ринку праці та інших питань» ([№ 9630](#)). Це перше читання.

Пропоную розглянути це питання за скороченою процедурою.

«За» – 257.

Рішення прийнято.

Для доповіді запрошується голова Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів Третьякова Галина Миколаївна. Будь ласка.

ТРЕТЬЯКОВА Г.М., голова Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні народні депутати! Законопроект хоча і не великий, але достатньо впливає на кожного українця, який сьогодні з нами. У ньому передбачаються довгострокові вигоди для громадян, які шукають роботу, і для роботодавців, які зможуть дуже швидко знайти кваліфіковану робочу силу на конкретні робочі місця.

Що отримають держава і суспільство в разі прийняття цього законопроекту? Швидкий, прозорий, зрозумілий доступ до інформації щодо кожної кваліфікації професійних стандартів і заробітної плати, яка сплачується на тій чи іншій посаді, а також щодо вакансій, які є на ринку праці. На сьогодні є три реєстри. Школярі, які стикаються з вибором професії, після об'єднання цих реєстрів в один класифікатор зможуть дуже швидко знайти собі робоче місце, яке відповідає тим знанням, які вони здобули зі своєї спеціалізації.

Завдяки цифровізації, яка передбачена в цьому законопроекті, штучний інтелект для пошуку робочого місця зможуть використовувати і людина, яка шукає робоче місце, і школяр, який шукає собі професію, і роботодавець. Безпосередньо законопроект передбачає такий матчинг, перехрещення вимог роботодавця з тим, хто шукає роботу.

Після того як класифікатор професій буде оновлений, можна робити точні прогнози, а від цього шукати і робити державне замовлення на спеціалізацію. Тому що на сьогодні ми не вивчаємо або погано вивчаємо ринок праці і погано розуміємо, які робочі місця знадобляться Україні через три, чотири, п'ять, шість років. Вивчення не лише державних, а й приватних замовників майбутніх робочих місць теж є метою цього законопроекту. У ньому передбачається...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу записатися на виступи: два – за, два – проти.
Цабаль. Будь ласка.

ЦАБАЛЬ В.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Передайте, будь ласка, слово Третьяковій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Галино Миколаївно, вам передає слово навіть інша фракція. У вас, думаю, буде два слова, може, з місця виступите? Будь ласка.

ТРЕТЬЯКОВА Г.М. Дякую фракції «Голос» за передане слово.

Я не договорила, що законопроектом передбачається, що цим класифікатором безпосередньо опікуватиметься Національне агентство кваліфікацій. Власне, ми створюємо систему профтехосвіти, яка набагато швидше

готуватиме людину до конкретної робочої професії, тому що система національних кваліфікацій за рахунок грошей роботодавців створюватиме курси, де людину із базовою спеціалізацією можна дотягнути до тих кваліфікаційних вимог, які потрібні роботодавцю.

Законопроектом передбачається, що веденням реєстру опікуватиметься Національне агентство кваліфікацій як орган, уповноважений державою провадити державну політику у сфері кваліфікацій. Перевагою є те, що до складу агентства входять не лише представники влади, а й профспілки і роботодавці. Там реально відбувається соціальний діалог щодо того, яким чином знайти систему найбільш швидкого працевлаштування людини і найбільш швидкої не дворічної профтехосвіти, а можна за місяць, за два, три тижні, за три місяці відповідно до кваліфікаційних вимог підготувати людей під уже створені робочі місця. Це означає, що ми точно надаватимемо кваліфікацію тим, хто працюватиме на конкретному робочому місці, як потребує роботодавець.

Законопроект широко підтримується і роботодавцями, і профспілковим рухом, тому що він і для суспільства, і для державної влади. У разі його прийняття замінюється три державних реєстри, впроваджуються нові підходи до так званої форми № 3-ПН, яку складають роботодавці. Водночас вона не надає ніякої доданої вартості, щоб спрогнозувати ринок праці на майбутнє.

Законопроект, ще раз нагадаю, коротенький, але в ньому закладена велика реформа національних кваліфікацій. Прошу всіх так само підтримати, як підтримують всі СПО...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Чорний Дмитро Сергійович, фракція «Слуга народу», передає слово Третьяковій.

Будь ласка, Галино Миколаївно, у вас сьогодні карт-бланш.

ТРЕТЬЯКОВА Г.М. Дякую всім за передачу слова. Хочу сказати декілька добрих слів Комітету з питань освіти, науки та інновацій, який впроваджує міжнародну систему спеціальностей. Тим, хто не займається дуже щільно ринком праці, ще раз нагадаю, що спеціальність – це набір знань і навичок, які людина здобуває у закладах вищої освіти або профтехосвіти. Спеціальність у дипломі, який отримує людина, не завжди відповідає вимогам, які висуває роботодавець. Приведення реєстру професій і вимог до спеціальності за європейськими стандартами дасть можливість наші кваліфікації конвертувати в тому числі й на міжнародному ринку праці. Таким чином українець буде вільний обирати робоче місце за своїми навичками і знаннями, які йому нададуть і система вищої освіти, і система кваліфікацій. Він зможе знаходити робоче місце в Україні, зможе аналізувати рівень заробітних плат по цій спеціальності на території України і за кордоном.

Надзвичайно важливо створювати умови, за яких заробітна плата на таких самих робочих місцях, як в Європі, була б подібною або прирівняна до заробітної

плати за кордоном. Це те, про що казав Президент, який просив у своєму зверненні зробити так, щоб українець отримував зарплату європейського рівня і навіть вищу. Ці підвалини ми теж закладаємо в цьому надзвичайно важливому законопроекті.

Шановні колеги народні депутати, прошу взяти дуже активну участь у підготовці законопроекту до другого читання і надати відповідні поправки. Це така сама реформа, яку Німеччина проводила після Другої світової війни, впроваджуючи профтехосвіту. Реформа ще не оцінена, але вже дає свої результати.

Комітет повністю підтримує законопроект. Прошу голосувати за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Артур Володимирович Герасимов, фракція «Європейська солідарність».

ГЕРАСИМОВ А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Степану Івановичу Кубіву.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Степан Іванович Кубів. Будь ласка.

КУБІВ С.І. Шановний головуючий, шановні колеги! Метою цього законопроекту є регулювання суспільних відносин, пов'язаних із створенням, функціонуванням та розвитком національної системи кваліфікацій в Україні. Передусім ця реформа, яка є вимогою Європейського Союзу, дасть змогу гармонізувати національну систему кваліфікацій до відповідно стандартів. Функціонування НСК як сукупності інституцій і правових норм, що регулюють процеси формування освітніх та професійних вимог до осіб відповідно до потреб суспільства і ринку праці, і разом з тим удосконалюють систему.

Відбулася зустріч з роботодавцями і профспілками, які підтримують даний законопроект.

Законопроектом визначено принципи побудови та призначення національної системи кваліфікацій, запропоновано структуру і посилення відповідно до Національної рамки кваліфікацій професійних стандартів.

Прийняття даного законопроекту сприятиме становленню розвитку національної системи кваліфікацій як частини реформи регулювання та формування сучасних кваліфікацій. Міністерство фінансів, Міністерство освіти і науки, Міністерство економіки після дискусій вважають, що потрібно приймати даний законопроект.

Разом з тим хочу сказати, що створення Єдиного реєстру кваліфікацій (Класифікатора професій) відбудеться шляхом об'єднання Національного класифікатора професій та Довідника кваліфікаційних характеристик професій

працівників, Реєстру кваліфікацій, їх діджиталізації і синхронізації з іншими базами даних.

Законопроект також пропонується скасувати зобов'язання роботодавця подавати територіальним органам...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Михайло Михайлович Цимбалюк, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

ЦИМБАЛЮК М.М., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Фракція «Батьківщина». Шановний пане головуєчий, шановні колеги! Насамперед дякую Сергію Євтушку за передане слово. Законопроект, який пропонується нам для схвалення в першому читанні, надзвичайно цікавий і важливий. Справді, за систематизацію системи кваліфікацій сьогодні відповідають органи центральної виконавчої влади. Але, крім того, у нас є Національне агентство кваліфікацій, якому пропонується передати всі повноваження щодо систематизації цього процесу.

Фракція «Батьківщина» уважно вивчила цей законопроект, який, дійсно, не дуже великий, але стосується системи підготовки робітничих кадрів, інших спеціальностей. Міністерство освіти і науки до першого читання подало свої пропозиції. Думаю, ми будемо враховувати це до другого читання.

Фракція «Батьківщина» має застереження, бо в основній версії законопроекту пропонується, що роботодавець уже не зобов'язаний подавати до центрів зайнятості необхідний перелік вакансій. Тобто це не обов'язок. Виникає питання: як центри зайнятості формуватимуть перелік професій з підготовки за будь-якими кваліфікаціями? Тому що зараз центри працевлаштування або зайнятості – це сервісна служба, яка надає конкретні послуги, а не просто виплачує кошти по безробіттю.

Під час голосування в першому читанні ми утримаємося, а до другого будемо подавати фахові поправки і думаємо, що знайдемо спільну позицію, щоб підтримати законопроект у другому читанні та в цілому.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Переходимо до голосування за законопроект.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення національної системи кваліфікацій відповідно до актуальних потреб ринку праці та інших питань» ([№ 9630](#)) у першому читанні. Прошу голосувати.

«За» – 276.

Рішення прийнято.

Законопроект прийнято за основу.

Наступний проект Закону «Про внесення змін та доповнень до Кримінального кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо вдосконалення відповідальності за правопорушення у сфері лісокористування та протидії незаконному обігу деревини» ([№ 9665](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 243.

Рішення прийнято.

Для доповіді запрошується народний депутат України Сергій Іонушас. Будь ласка. Ви виступатимете і від авторів, і від комітету?

ІОНУШАС С.К., голова Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Від комітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тоді спочатку від авторів виступить Максим Васильович Павлюк. Будь ласка, 2 хвилини.

ПАВЛЮК М.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Доброго ранку, шановні колеги! Незаконна вирубка деревини в Україні була і продовжує залишатися серйозною проблемою, яка має негативний вплив як на довкілля, так і на економіку держави. Незаконна вирубка призводить до знищення лісів, які відіграють важливу роль у збереженні біорозмаїття та балансу екосистеми.

На сьогодні недосконалість чинного кримінального та адміністративного законодавства призводить до того, що ми не можемо притягнути до відповідальності тих, хто знищує наші ліси. Внаслідок недосконалості статті 246 Кримінального кодексу в частині відповідальності за незаконне перевезення, зберігання, збут лісу наразі достатньо встановити факт, що дерева або чагарники перевозяться без будь-яких документів, які підтверджують законність їх походження, але необхідно попередньо довести, що їх було вирубано в конкретному місці, і прив'язати це до конкретного пенька.

Шановні колеги, мізерні адміністративні санкції, набагато нижчі за заподіяну природі шкоду, також не сприяють превентивній функції та запобіганню вчиненню адміністративних правопорушень у цій сфері. Поєднання існуючих несуворих санкцій та можливості уникнути відповідальності через недосконалість законодавства призводить до того, що більшість із виявлених кримінальних правопорушень проти довкілля становлять кримінальні правопорушення, пов'язані з вирубкою лісів. Більше того, кожна десята особа, яка вчиняє це кримінальне правопорушення, раніше вже вчиняла кримінальне правопорушення.

Шановні колеги, прошу зробити перший крок до виправлення цієї ганебної ситуації та проголосувати за даний законопроект у першому читанні. Під час розгляду проекту в комітеті порушувалося питання доцільності запровадження норми щодо незаконної вирубки чагарників, а також питання щодо застарілої норми в КУпАП щодо...

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
КОНДРАТЮК О.К.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

До слова запрошується голова Комітету з питань правоохоронної діяльності Сергій Іонушас. Будь ласка.

ІОНУШАС С.К. Шановні колеги, до вашого розгляду Комітетом з питань правоохоронної діяльності підготовлено проект закону в першому читанні. Законопроект розроблено з метою удосконалення кримінальної та адміністративної відповідальності за незаконну порубку, що дасть змогу ефективніше застосовувати відповідні положення законодавства на практиці, у тому числі забезпечити дотримання принципу диференціації покарань за правопорушення різної тяжкості.

Комітет 17 жовтня 2023 року ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України прийняти законопроект у першому читанні за основу. Прохання підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу записатися на виступи: два – за, два – проти.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Неклюдов Владлен Михайлович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

НЕКЛЮДОВ В.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дякую, Олександр Сергійовичу. Ви завжди вчасно бачите тих, хто бажає висловити парламентську думку. Завжди...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Просто в мене на екрані написано.

НЕКЛЮДОВ В.М. Дякую. Це важливий законопроект. Думаю, що треба відповісти на запит суспільства, бо вирубка лісів відбувається кожного дня, як і невнормована заготівля очерету, що спричиняє великі проблеми для правоохоронців під час юридичної оцінки фактів, коли це здійснюється. Тому, на мою думку, у разі прийняття цього законопроекту ми допоможемо і правоохоронцям, і збережемо наші лісові ресурси. Ми пам'ятаємо велику роботу, яку проводив наш колега Микола Тищенко щодо лісової мафії. Вважаю, що у більшості випадків він був правий, бо, дійсно, те, що відбувається з лісовими ресурсами, потребує нашої реакції.

Мінекології повністю підтримує законопроект. Навіть Офіс Генерального прокурора наполягає на його прийнятті, тому ми не можемо не чути і наших колег, і тих, хто відповідно до своєї компетенції з цим працює.

Давайте і ліс збережемо, і надамо необхідні ресурси й важелі органам прокуратури та Національної поліції, щоб вони могли ефективно і правильно працювати. Людям також буде цікаво знати, що ми все робимо для збереження наших лісових ресурсів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Степан Іванович Кубів. Будь ласка.

КУБІВ С.І. Прошу слово передати Гончаренку Олексію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексій Олексійович Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 137, Одеська область, самовисуванець). Фракція «Європейська солідарність». Шановні друзі! Ми зараз розглядаємо законопроект про очерет, а мали б говорити про Очеретине, мали б говорити про фортифікації, мали б говорити, як підтримувати військо, мали б говорити про демобілізацію, мали б говорити про ротацію, мали б говорити про грошове забезпечення військових. Оце ми мали б розглядати, бо зараз наше майбутнє, наше життя в Очеретиному, а не в очереті.

Але ми розглядаємо законопроект про захист лісів, і мені дещо згадалося, хочу вам прочитати: «Я розповім вам про Україну своєї мрії. (Колеги, класика! «Слуги народу», це ваш лідер!) Україну, де стріляють лише салюти на весіллях та днях народження. Україну, де відкрити бізнес можна за годину, отримати закордонний паспорт – за 15 хвилин, а проголосувати на виборах – за одну секунду, в Інтернеті, де немає оголошень «Робота в Польщі», а в Польщі є оголошення «Робота в Україні», де в молодій сім'ї є один клопіт – обрати квартиру в місті чи заміський будинок, де лікарі та вчителі отримують реальну заробітну плату, а корупціонери – реальні строки, де недоторканими є карпатські ліси, а не депутати». Це слова Володимира Зеленського.

Насправді хто в нас недоторканний? Ми можемо у СІЗО, НАБУ уже якийсь комітет провести, правда потім швидко випускають, це ми бачимо. Хто залишився недоторканим – депутати, щоправда зараз лише провладні, чи карпатські ліси? Самі себе...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Цимбалюк Михайло Михайлович, фракція «Батьківщина», і будемо переходити до голосування. Запросіть депутатів до залу.

ЦИМБАЛЮК М.М. Фракція «Батьківщина». «Хлопці, бережіть ліс, він нам ще знадобиться!». Ці слова одного з класиків української національної ідеї актуальні сьогодні як ніколи. Дякую авторам законопроекту, які роблять спробу посилити відповідальність за масову незаконну вирубку лісів, чагарників, посадок. Це все, і про що говорив мій колега Гончаренко, сьогодні захищає наших бійців у місцях, де є насадження, де можна захиститися від ворога і вести активний наступ.

Шановні колеги, справді, законопроект містить норми щодо посилення кримінальної і адміністративної відповідальності за незаконну вирубку лісів, парків, чагарників та інших лісових насаджень. У ньому є деякі норми, які потребують доопрацювання, і фракція «Батьківщина» братиме активну участь у підготовці конкретних пропозицій, щоб до другого читання цей документ став збалансованим.

Але, ще раз підкреслюю, це перший крок до наведення порядку щодо збереження не лише українських Карпат, а й лісів Полісся, Покуття – скрізь, де є лісонасадження. Це ще один крок до збереження лісів не лише для нашого покоління, а й для майбутніх поколінь.

Фракція «Батьківщина» голосуватиме за і просить колег так само підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Переходимо до голосування... *(Шум у залі)*.

Григорій Миколайович Мамка, група «Платформа за життя та мир», 1 хвилина, і будемо голосувати.

МАМКА Г.М., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановні народні депутати! Хотів би звернути вашу увагу, що робота Верховної Ради не зупиняється на тому, щоб лише збільшувати відповідальність за якісь певні дії. Нам усе-таки необхідно було б до другого читання подивитися на стан захисних смуг лісів уздовж автомобільних доріг, скільки в тих старих лісах валяється дерев. Якщо за їх неприбирання вводиться відповідальність, то необхідно визначати і держліси, і відповідальних осіб за неналежне утримання лісів. Тоді це було б вірно. А ми встановлюємо відповідальність, збільшуємо

штрафи за незаконні дії з лісами, а самі лісники нічого не роблять з лісом. Необхідно вводити відповідальність стосовно них, це було б вірно.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, займіть, будь ласка, свої місця.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін та доповнень до Кримінального кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо вдосконалення відповідальності за правопорушення у сфері лісокористування та протидії незаконному обігу деревини» ([№ 9665](#)) за основу. Прошу голосувати.

«За» – 278.

Рішення прийнято.

Законопроект прийнято за основу.

Переходимо до наступного питання порядку денного. Це проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення здійснення зовнішньоекономічних операцій з експорту деяких товарів» ([№ 10168-2](#)). Друге читання.

Розглядаємо поправки для врахування (*Шум у залі*).

Железняк – з процедури. Будь ласка.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Колеги, ми зараз будемо розглядати важливий законопроект. Я не знаю, слідували ви за іноземною пресою чи ні, але в *The Economist* вийшла дуже погана публікація про наше «чорне» зерно. Це не позитивно для України, це мільярди гривень і мільярди доларів, які вивозяться через «чорне» зерно.

Учора також вийшло розслідування «*Hromadske*» стосовно одного діяча. Є такий голова Одеської ОДА пан Кіпер, і є управління БЕБ в Одеській області. Чому в мене питання з процедури? Учора було рішення парламенту викликати чергового виконувача обов'язків Директора БЕБ до Верховної Ради. Проблема в тому, що вони зазвичай звільняються швидше ніж за тиждень, тож його треба терміново викликати, бо знову звільниться. Скажіть, будь ласка, як складається ситуація, він є сьогодні чи немає? Привели до нас того, хто головний у четвер у БЕБ, чи ні?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми зараз запитаємо Апарат. Вони вчора мали доручення від Голови Верховної Ради. Зараз поцікавимося станом виконання цього доручення.

Розглядаємо поправки для врахування. Наполягають на врахуванні поправок Ковальчук, Ніна Петрівна Южаніна, Гончаренко (*Шум у залі*). Добре, розглядаємо поправки.

Поправка 2. Грищенко. Не наполягає.

Поправка 3. Воронько. Не наполягає.

Поправка 4. Гетманцев. Не наполягає.

Поправка 5. Гетманцев. Не наполягає.

Поправка 6. Гетманцев. Не наполягає.

Поправка 7. Василевська-Смаглюк. Не наполягає.

Поправка 8. Гетманцев. Врахована.

Поправка 9. Гетманцев. Врахована.

Поправка 10. Гетманцев. Не наполягає.

Поправка 11. Железняк. Не наполягає.

Поправка 12. Гетманцев. Не наполягає (*Шум у залі*). Просять іти за поправками.

Поправка 13. Гетманцев. Не наполягає.

Поправка 14. Геращенко, Іонова, Климпуш-Цинцадзе, Павленко, Фріз (*Шум у залі*). Не ці?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. То дайте номери.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Назвіть номери ваших поправок. Поправка 26? Добре.

Поправка 26. Южаніна. Будь ласка.

ЮЖАНІНА Н.П. Шановні колеги, ми маємо дуже добре усвідомлювати, про що цей проект закону. Це така новела, яка, на думку влади, має побороти ринок «чорного» зерна, але коли ми вчора прочитали, що вони вважають «чорним» зерном, то це схеми, які вони самі й утворили.

Але зараз я хочу говорити конкретно щодо своєї поправки. Я пропоную норму про реєстрацію податкових накладних, на якій наполягають у цьому законопроекті (і це буде, якщо ви за нього проголосуєте), виключити із Податкового кодексу, що було запропоновано в редакції першого читання, оскільки всі податкові накладні проходять через систему блокування.

На жаль, пан Сольський не зміг відстояти, щоб ключова інформація, чи вирощено реально зерно в Україні і чи є цей виробник реальним, була в системі ДАР. Його поборов, звісно, пан Гетманцев.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Даниле Олександровичу, будете використовувати право на репліку?

ГЕТМАНЦЕВ Д.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Комітет відхилив цю поправку. Просимо не підтримувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію Ніни Петрівни Южаніної про врахування поправки 26 її авторства та колег, яка відхилена комітетом. Прошу голосувати.

«За» – 92.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Який номер наступної поправки, Ніно Петрівно?

ЮЖАНІНА Н.П. Поправка 28.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

ЮЖАНІНА Н.П. Шановні колеги, ви усвідомлюєте, що та складна проблема, яка зараз є у бізнесу з реєстрацією податкових накладних, тепер перейде на експорт сільськогосподарської продукції? Тепер не Міністерство аграрної політики, а Державна податкова служба через систему СМКОР визначатиме, чи реально вирощене зерно в Україні, на яку компанію воно реєструється, яким чином далі реалізовуватиметься і чи надійде експортна виручка в Україну. Тобто абсолютно аграрне питання передається у відання саме податкової служби.

Я проти такого підходу! Якщо ви сумніваєтеся в тому, що наші аграрії вирощують дану продукцію в Україні і легально її показують як виробники, то давайте тоді включати нові механізми саме через аграрне законодавство, а не через податкове, тому що...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію Ніни Петрівни Южаніної про врахування поправки 28 її авторства та колег. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 82.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Ніно Петрівно, я так розумію, це всі ваші поправки чи буде ще?

Увімкніть мікрофон Южаніної.

ЮЖАНІНА Н.П. Поправка 31.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

ЮЖАНІНА Н.П. Шановні колеги, цей проект закону насправді глобально з двох таких великих підсистем – це блокування податкових накладних через реєстрацію, і я не вперше кажу, що блокування йтиме попереду паровоза. Це саме так, тому що через блокування реально відбудуватиметься фізичне відвантаження, бо потім під час внесення змін до Митного кодексу, якщо в митній декларації не вказано номера реєстрації податкової накладної, то фізично така продукція не може експортуватися, не може бути складена митна декларація. Митниця не пропустить цей вантаж.

Ви розумієте, що фізично зупиняєте експорт через реєстрацію чи нереєстрацію податкової накладної? А якщо платник оскаржуватиме і з'ясовуватиме з податковою, ви уявляєте, на скільки місяців може затягнутися цей процес?

Я прошу викинути...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Відповідь комітету.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О. Шановні колеги, дуже проста система, яка відслідковує походження зерна, щоб воно було вирощене і сплачений податок на всьому ланцюгу його постачання перед експортом. У цьому сутність цієї системи. Або ми її вводимо, або продовжуємо стикатися з тим явищем, про яке ми позавчора читали в *The Economist*, а вчора бачили на «*Hromadske*».

Система пропонує припинити ручне регулювання цього питання і відпускати на експорт лише те зерно, з якого сплачені податки. Абсолютно правильна система.

Прошу не підтримувати цієї поправки.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію Ніни Петрівни Южаніної про врахування поправки 31 її авторства та колег. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 78.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Далі поправка 33. Олександр Ковальчук. Будь ласка.

Колеги, будь ласка. уважно послухайте Олександра.

КОВАЛЬЧУК О.В., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 152, Рівненська область, політична партія «Слуга народу»)*. Шановні колеги, у поправці 33 пропонується встановити справедливі правила для всіх учасників ринку, для всіх аграріїв без винятку. Комітет її відхилив, але мав достатньо часу з останнього засідання до сьогодні, щоб змінити свою думку і прийняти правильне рішення. Ми поспілкувалися з абсолютно всіма фракціями

і групами в цьому залі, які підтвердили, що цю поправку буде підтримано. Отож для того, щоб усі наші агровиробники були в однакових умовах, просимо підтримати поправку 33.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Відповідь комітету.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О. Шановні колеги, у нас відбулася дискусія з усіма фракціями і групами в парламенті, а також дискусія всередині монобільшості. Ми вирішили підтримати поправку 33 і потім за нею «збити» поправку 32. Тому я підтверджую, що говорив щойно Ковальчук, і закликаю вас проголосувати зеленою кнопкою.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію народного депутата... Так, а це не ваша поправка, Ковальчук.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О. Це комітетська поправка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А, комітетська поправка.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О. Він член комітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все. Вибачте.

Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Ковальчука про врахування поправки 33 авторства народних депутатів членів комітету. Прошу голосувати.

«За» – 266.

Рішення прийнято.

Поправку 33 враховано.

Ніно Петрівно, яка наступна ваша поправка?

ЮЖАНІНА Н.П. Поправка 40.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 40. Будь ласка.

ЮЖАНІНА Н.П. Але замість 20 поправок я візьму виступ до 7 хвилин.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прекрасно.

ЮЖАНІНА Н.П. Потім ще 20 поправок нашого співавторства у Олексія, але він теж просить виступ до 7 хвилин.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто Южаніна – 7 хвилин, Гончаренко – 7 хвилин, і «Батьківщина» замість 19 поправок – 5 хвилин. Правильно я розумію? Далі нам треба буде «збити» поправку 32, яку я поставлю на голосування для підтвердження, і перейдемо до голосування за законопроект. Добре.

Ніна Петрівна Южаніна, 7 хвилин. Будь ласка.

ЮЖАНІНА Н.П. Шановні колеги, ви щойно почули з трибуни про статтю у *The Economist* щодо чорного ринку зерна в Україні. Я не хотіла про це згадувати, але, як з'ясувалося, ми самі даємо інформацію, яка обурює наших партнерів, обурює найближчих сусідів, яка дає їм привід сумніватися в нашій спроможності експортувати, сплачуючи податки і бути з ними на рівних умовах. Вони так і продовжуватимуть казати: ви в Україні не платите податків, тому конкуруєте на абсолютно нерівних умовах з європейським виробником.

Якби ви розібралися, про які саме схеми «чорного» зерна там ішла мова (це конкретизував один із заступників міністра економіки), то побачили б, що це дрібні обладнання за готівку, які завжди були в аграрному секторі. Насправді нове, що з'явилося, – це урожай, вирощений нібито на забруднених територіях. Вони справді забруднені, але аграрії, не маючи інших способів вижити, продовжують вирощувати на них якусь продукцію. Чомусь влада вирішила, що ці аграрії завжди нелегально за готівку продають великим трейдерам своє вирощене зерно.

Було сказано про фальсифікацію документів, названо компанії-посередники за кордоном, які концентрують увесь дохід, а не українські компанії. То давайте звернемося до найбільшого чинника, який можна проаналізувати, звідки він взявся. Це компанії-посередники або компанії-одноденки. Чи владі не соромно, що в липні, серпні 2022 року умовою участі в «зерновому коридорі», умовою для можливості працювати через «зерновий коридор» була корупційна рента, яка сплачувалася всіма тими, хто туди потрапляв. Вони платили, як кажуть журналісти-розслідувачі, від 1,5 відсотка митної вартості і більше. Це була корупційна рента, встановлена державними інституціями. Водночас усе це покривалося правоохоронними органами, які також були учасниками цього процесу. Це все вплигло, тому що виявилася велика кількість – понад 300 компаній-одноденок, які перекупали юридичні особи, оформлювали експорт, навіть не будучи платниками ПДВ. А ви зараз хочете тих платників податку, виробників сільськогосподарської продукції, аграріїв, яких залишилося не так багато в Україні, тому що в нас немає дрібних і середніх аграріїв, повністю витіснити з України.

Натомість такі країни, як, наприклад, сусідня Польща, головною політикою держави вважають розвиток дрібних аграріїв, бо саме вони є основою державності – люди, пов'язані з землею, які працюють на землі. Скільки ми тут не вибудовували б схем, вони завжди ставитимуться з величезною повагою до аграріїв і економічно їх підтримуватимуть, бо, на їх думку, це основа держави.

Але чомусь українці так не вважають, і влада вирішила все-таки не виправляти своїх помилок, не притягувати до відповідальності тих, хто дозволив

сотням компаній вивезти зернові, не повертати валютної виручки і взагалі більше не з'являтися в полі зору податкової, бо це компанії-одноденки, і щоб усі решта платників відповідали за тих недобросовісних шахраїв, які з подачі влади змогли це зробити. Мене це найбільше обурює.

Якщо говорити зараз про те, що, справді, вибудовуються нові схеми, шукають нові шляхи обходу оподаткування, то це робиться не тому, що все добре, а ми шукаємо щось для себе, щоб потрапляти під тиск правоохоронних органів. Звісно, такі схеми породжуються тими корупційними скандальними схемами, які й народжуються в цих державних органах, самі органи це пропонують, а потім шукають винних. Мене найбільше обурює, що саме достовірність вирощеної продукції намагаються тепер удосконалити через блокування податкових накладних.

Я розумію, коли пан голова комітету говорить, що ця система мала б автоматично працювати, щоб було підтверджено походження зерна. І це може зробити тепер виключно платник податку на додану вартість. Але якби ж сама система СМКОР була ефективною, якби вона не дозволяла в ручному режимі блокувати! А так цей «ручник» переходить повністю, уявіть собі, не на внутрішні українські операції, а на експорт.

Я підготувала дуже багато матеріалів щодо нашого експортного потенціалу. Він у кількісному виразі збільшується. Подивіться 2023 рік – мінус декілька десятків мільярдів у вартісному виразі. У нас дефіцит зовнішньоторговельного балансу катастрофічно збільшується. То чи потрібно зараз зменшувати фізичний вивіз зернових та інших товарів заборонами, які будуть прийматися?

На мою думку, після того, як і Національний банк, й інші інституції оговтаються, не говоріть, будь ласка, про шкідливі наслідки для економіки і для наших валютних резервів. Ви не досягнете цими ініціативами збільшення валютних надходжень, бо значно зменшиться сам експортний потенціал у кількісному виразі. Тому зараз ви сповідуєте абсолютно не державницьку політику, а точково шукаєте, як не дати можливості правоохоронцям сидіти разом з деякими владними інституціями на всіх цих корупційних рентах. Припиніть це, будь ласка, і побачите, що ситуація зміниться. Експорт ми маємо забезпечувати підтримкою, а не зупинкою. А цим проектом закону передбачається саме зупинка експорту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексій Олексійович Гончаренко. Будь ласка, 7 хвилин.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Шановні друзі, ми розглядаємо, дійсно, дуже важливий, концептуальний законопроект, який демонструє справжні наміри уряду, влади. Бо на словах ми за лібералізацію, за підтримку вітчизняного виробника, за прозорі правила, а насправді абсолютно протилежна економічна політика – на знищення тих підприємців, які ще працюють у державі. Ми бачимо це по роботі БЕБ, бо його керівник навіть не може сюди доповзти. Де він? Куди зник?

До речі, пане Олександр, ми чекаємо на відповідь працівників Апарату, де керівник БЕБ, на якого ми чекали, щоб послухати, що він робить, як ганьбитися перед світом, як знищує бізнес, як рекетує.

А тепер до рекету БЕБ долучається і Верховна Рада України, намагаючись протиснути цей законопроект, що вдарить по аграріях, які реально сьогодні ще працюють, слава Богу, незважаючи ні на що – ані на російські ракети, ані на божевільну політику уряду, ані на податкову, ані на БЕБ, продовжують виконувати свою роботу, витягують міни із землі.

Ви, до речі, знаєте, що зараз відбувається на півдні України? Це просто божевільня. Ми стільки разів казали, що нам потрібні фортифікації. Їх почали будувати, але знаєте де? Не біля Очеретиного, не біля Авдіївки, не біля Куп'янська, а на полях Одещини, Миколаївщини. Для цього просто знищуються сотні гектарів посівів пшениці, ячменю, інших культур, які вже колосяться, а їх зносять. За півтора-два місяці до збору врожаю знищуються зернові на полях України, щоб встановити «зуби дракона». Де ви встановлюєте ці «зуби дракона»? Їх треба встановлювати зовсім в інших місцях. Вони дуже потрібні на Запорізькому, Донецькому, Харківському, Лиманському напрямках, а ви знищуєте поля, щоб вкотре на якихось «зубах дракона» ще вкрати грошей. Саша-стоматолог відпочиває порівняно з тим, як ви заробляєте на «зубах дракона», знищуючи при цьому аграрне виробництво. Це просто божевільня!

Але мало того, що ви зараз фізично нищите поля... Тобто фермери в таких складних умовах щось виростили, зараз буде продукт, піде у світ, заробимо якусь копійчину, яка надійде до державного бюджету через податки. Але ні, нищимо це, паралельно крадучи кошти на черговому «великому крадівництві». Тепер відбувається «стоматологічне крадівництво» через «зуби дракона», які будують не там, де вони реально потрібні. А щоб уже добити, контрольний у голову аграріям, розроблений цей законопроект, який фактично заважає експортувати українське зерно, а без експорту українського зерна наші аграрії просто ляжуть.

Хіба в нас є якась підтримка від держави? Очевидно, що її немає, і в державі сьогодні немає сил на це, тому що вона має підтримувати військових, ВПО. До речі, скільки будете знущатися над внутрішньо переміщеними особами? Уже на мільярди скоротили їм допомогу і продовжуєте намагатися скоротити. Це що, найбагатші люди? Це люди, які втратили все. Де програми підтримки людей, які втратили житло в Маріуполі, Бахмуті, Сєвєродонецьку? Жодних програм немає, жодної підтримки немає! Якщо ми не підтримуємо навіть цих людей, то очевидно, що немає грошей на підтримку аграріїв і аграрного бізнесу. То хоча б не заважайте їм. Невже це так складно? Ні, ручки так і тягнуться, бо треба ще з когось витрусити грошенят, ще мало вілл, ще мало незаконного збагачення. Та я вже не знаю. У Верховній Раді ходять люди, яким вручили підозри за незаконне збагачення, а вони такі задоволені, веселі, посміхаються. Іншим вручили підозри за хабарництво, вони теж посміхаються. Усі на місці, усі в Раді. Посиділи в СІЗО, повернулися – усе добре. Так не може бути!

Урядової політики немає, в уряді сьогодні п'ять дірок не від орденів за класну економічну політику, а тому, що вже міністрів немає. Міністра культури та інформаційної політики немає, міністра аграрної політики немає, міністра молоді та спорту немає, міністра у справах ветеранів немає, міністра розвитку громад, територій та інфраструктури вже теж немає. П'ять дірок! Це не уряд, це отака діра! Друзі, це нікуди не годиться, бо в цю діру летить уся держава, економічна політика, будь-яка підтримка, все те, що має бути зроблено. Уряд, який має будувати фортифікації, вирішувати питання соціального захисту, грошового забезпечення військовослужбовців, їх лікування і реабілітації, допомагати внутрішньо переміщеним особам, замість цього разом з БЕБ, податковою, а тепер ще й Верховна Рада допоможе їм, нищить бізнес, нищить підприємців. Усе те, що ще живе в країні і ледве-ледве жевріє, треба затоптати, вкрати, пограбувати, а потім будемо бачити чергові новини про чергове незаконне збагачення депутатів монобільшості, урядовців і тих, хто їх обслуговує. Те, що зараз відбувається в країні, – ганьба!

Не голосуйте за цей законопроект, як і за наступний. Добре, що хоча б поправками 32 і 33 усуваються найбожевільніші норми і договорняки для певних олігархів, які були в цьому проекті. Нищити аграріїв у такий момент – це просто божевілля!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олексію Олексійовичу.

Далі виступить Юлія Володимирівна Тимошенко, 5 хвилин, і будемо переходити до голосування.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, у принципі автори законопроекту пропонують запровадити механізми, які начебто мінімізують можливості для зловживань під час експорту аграрної продукції, що забезпечить більше валютних надходжень до держави. Мета нібито благородна, але, на жаль, що виходить із цього законопроекту?

Насамперед абсолютно корумпований режим експортного забезпечення, проти якого наша фракція виступала досить системно й чітко, тепер замінюється на особливий режим оподаткування експорту окремої агропродукції ПДВ, але у спосіб, що не лише не приведе до досягнення заявленої мети, а й вкотре дискримінує українських аграріїв, які й без того потерпають від шаленої вартості страховок під час експорту морем та від наземних блокад різними проросійськими фермерами.

Шановні колеги, давайте просто для себе визначимо, що в підсумку передбачається в цьому законопроекті.

Перше. У законопроекті пропонується, щоб експортер був платником ПДВ. Дорогі друзі, в усьому світі для експортерів дають зелене світло, намагаються все зробити, щоб вони мали можливість безперешкодно освоювати світові ринки. А ми для експортерів започатковуємо порядок, коли вони будуть платниками ПДВ. Це абсурдні речі, тому що ми самі досить предметно б'ємо по своїх аграріях.

Крім того, ми знаємо, що кожна розумна країна підтримує своїх малих, середніх виробників аграрної продукції, сімейні ферми, щоб вони могли нормально продавати свою продукцію на експорт, а в результаті прийняття цього законопроекту фермери – платники єдиного податку четвертої групи будуть змушені продавати власну продукцію великим експортним компаніям, бо прямий експорт для них практично буде закритий, заборонений. Зрозуміло, вони продаватимуть за внутрішніми цінами, що призводитиме до їх абсолютно великих, необґрунтованих збитків. Сподіваюся, вам зрозуміло, хто отримуватиме від цього маржу, скуповуватиме на внутрішньому ринку у фермерів, а потім перепродаватиме.

Між іншим, ця норма суперечить не лише правилам Світової організації торгівлі, а й Директиві Ради 2006/112/ЄС, а отже, Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Друге. У цьому законопроекті передбачається, що мінімальна ціна на експорт встановлюватиметься на підставі біржових котирувань. Але, дорогі друзі, коли експортер занижує ціну зерна для імпортного перекупника, який потім ділиться з експортером виручкою від перепродажу кудись в офшор, у результаті падають валютні надходження. Однак не всі товари, зазначені в проекті, є біржовими, перевірте. Крім того, агротовари з Чорноморського регіону взагалі не допускаються до біржових котирувань. Нарешті, нам математично незрозуміло, як можна біржові котирування застосовувати до вартості експорту українських агротоварів, встановлених за правилами Кабінету Міністрів України, адже під час війни незрозуміла вартість перевезення, страховки, гарантування тощо згідно з Інкотермс, а також правила валютного регулювання, зокрема правила авансування розподілу валютної виручки або строків її повернення.

Дорогі друзі, все це не дає можливості об'єктивно застосовувати біржові котирування. Навіщо тоді це пропонувати?

Нашою фракцією було подано 15 змістовних поправок. Абсолютно всі відхилені без пояснень. Симптоматично, наші поправки збігаються з висновком Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України.

Цей законопроект не можна приймати, тому що він вдарить по малих, середніх фермерським господарствах і в принципі уповільнить нормальний розвиток аграрного сектору. Наша фракція, безумовно, не підтримуватиме цього законопроекту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Відповідь комітету. Будь ласка.

Запросіть депутатів до залу, будемо голосувати. Займіть свої місця, будь ласка.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О. Шановні колеги, з проханням про розробку цього законопроекту до нас звернувся бізнес. Не Кабінет Міністрів, не правоохоронці, ніхто інший, а саме бізнес, який хоче працювати в однакових умовах і «в білу». Цей законопроект розроблений в інтересах і великих, і середніх, і малих аграріїв,

але тих, які хочуть і планують працювати «в білу», не роздаючи нікому хабарів і не живлячи корупції.

Так, цей законопроект не подобається «чорним» експортерам, які без будь-яких документів вирощують зерно, купують це зерно «в чорну» за «кеш», вивозять через фіктивні фірми за кордон і не повертають валютної виручки. Для них це смерть, але я переконаний, що їх підтримка ніколи не була у планах нашої влади і Верховної Ради також.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тепер переходимо до поправок на підтвердження. Давайте розпочнемо з Ковальчука, який виступить щодо поправки 32, а потім – Ніна Петрівна Южаніна щодо двох поправок. А, ви виступите щодо всіх трьох? Добре.

Южаніна. Будь ласка.

ЮЖАНИНА Н.П. Я наполягаю поставити на голосування для підтвердження поправки 1, 24, 32 і 147.

Почну з поправки 1 спеціально для того, щоб відповісти на гарячі слова, які щойно звучали з трибуни. До речі, бізнес не підтримує цих підходів. На пошту кожного з вас надійшов лист Європейської Бізнес Асоціації, в якому акцентують на тому, що, починаючи від маленького, закінчуючи великим виробником, усі потерпатимуть від реєстрації податкових накладних, вірніше, від блокування податкових накладних. Саме проти цієї частини проекту закону вони виступали.

Тому це, справді, рішення виключно влади, виключно людей, які представляють не монобільшість (вже її немає), але продовжують закручувати таку економічну політику, яка шкодитиме.

Прошу поставити на голосування поправку 1 для підтвердження.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Южаніної про підтвердження врахованої комітетом поправки 1 авторства народних депутатів членів комітету. Прошу голосувати.

«За» – 232.

Рішення прийнято.

Поправку підтверджено.

Наступна поправка 24. Ніна Петрівна Южаніна.

ЮЖАНИНА Н.П. Колеги, давайте не обманювати себе і людей.

Поправка 24. Учора ви підтримали внесення змін до Бюджетного кодексу, якими встановлюється 12 відсотків за оренду земель сільськогосподарського призначення, із якої 90 відсотків вже забрали до загального фонду державного бюджету, а норми в Податковому кодексі ще немає. Той, хто приймав учора ту норму, взагалі думав про що-небудь чи ні?

І ще. Це землі Національної академії аграрних наук та декількох державних підприємств, вилучені з постійного користування. Тут встановлено – не нижче 12 відсотків орендної плати. Але новостворене підприємство передаватиме в оренду, як казав Сольський, під 24 відсотки і та решта не надходитиме до бюджету. Випишіть цю норму, щоб усі кошти від суборенди в такого державного підприємства спрямовувалися виключно до бюджету і розподілялися за тією нормою, за яку ви вчора проголосували.

Це виключно корупційна норма! Я прошу всі антикорупційні органи звернути увагу на цю поправку і аналізувати її, хто...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Южаніної про підтвердження врахованої комітетом поправки 24 авторства народних депутатів членів комітету. Прошу голосувати.

«За» – 236.

Рішення прийнято.

Поправку підтверджено.

Наступна поправка 32. Будь ласка, Ніно Петрівно.

ЮЖАНІНА Н.П. Поправка 32. Насамперед я дякую тим колегам, які змогли домовитися з усіма і зробити так, щоб це знущання над аграріями було хоча б рівним – не за групами вирощеної продукції, а для всіх. Бо один із менеджерів Офісу Президента взагалі запропонував робити це в ручному режимі. Навіщо він втрутився в цей процес, я взагалі не розумію, але прошу цю поправку провалити, оскільки вже підтримали поправку 33.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Южаніної про підтвердження врахованої комітетом поправки 32 авторства членів комітету.

Позиція комітету. Будь ласка.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О. Так, ми погоджуємося з такою позицією. З урахуванням підтримки поправки 33 ця поправка суперечить їй, тому підлягає відхиленню.

Голосуйте жовтою кнопкою, будь ласка.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію Ніни Петрівни Южаніної про підтвердження врахування поправки 32. Прошу голосувати.

«За» – 8.

Рішення не прийнято.

Поправку не підтверджено.

Завершальна поправка 147. Будь ласка, Ніно Петрівно.

ЮЖАНИНА Н.П. Шановні колеги, я прошу зараз так само не підтримувати поправку 147. У ній пропонується звільнити засновників іноземних компаній від штрафів за неподання або несвоєчасне подання звітів про контрольовані іноземні компанії. Тобто товстосумам, які мають величезні гроші і контрольовані компанії за межами України, повністю впливають на прийняття ними рішення, бо володіють ними стовідсотково і отримують там пасивні доходи (це точно те, з чого треба платити податки в Україні), тепер за неподання або несвоєчасне подання звітів про такі компанії ми не будемо нараховувати штрафів.

У 2022 році українським платникам ПДВ нараховано 9 мільярдів гривень штрафів за несвоєчасну реєстрацію податкових накладних. Скажіть, будь ласка, це чесно? Тобто звичайному платнику – 9 мільярдів штрафів, а людині, спроможній...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету. Будь ласка.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О. Шановні колеги, мова йде про підтримку наших співгромадян, які виїхали за кордон, відкрили там невеликі компанії і повинні за нашим законом звітувати про те, що вони їх відкрили. Ми не звільняємо їх від обов'язку, але звільняємо від штрафів. Ці люди повинні повернутися в Україну, і саме на це спрямована поправка 147.

Прошу підтримати зеленою кнопкою.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію Ніни Петрівни Южаніної про підтвердження врахування поправки 147 авторства народних депутатів членів комітету. Прошу голосувати.

«За» – 232.

Рішення прийнято.

Поправку враховано.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка.

Можемо переходити до голосування за законопроект у цілому?

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення здійснення зовнішньоекономічних операцій з експорту деяких товарів» ([№ 10168-2](#)) у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 236.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка.

Переходимо відразу до наступного законопроекту. Він пов'язаний з попереднім. Це проект Закону «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо вдосконалення здійснення зовнішньоекономічних операцій з експорту деяких товарів» ([№ 10169-2](#)).

Можемо переходити до голосування?

Переходимо до... *(Шум у залі)*.

Ніно Петрівно, будь ласка. У вас поправки для врахування?

ЮЖАНІНА Н.П. Замість моїх поправок для врахування я прошу буквально 2 хвилини для виступу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Южаніна, 2 хвилини, і будемо голосувати. Будь ласка.

ЮЖАНІНА Н.П. Я просто не можу погодитися з тією брехнею, яка лунає в залі, за яку купують ваші голоси. Прийняття попереднього законопроекту означає, що наша країна перша, яка обмежила своїх експортерів, бо ми не навчилися через систему контролюючих органів боротися зі схемами з «чорним» зерном. Вам не соромно?

Тобто, переходячи до Митного кодексу, ми говоримо, що якщо ви не підете за щойно проголосованою в проекті про внесення змін до Податкового кодексу процедурою, ви не зможете фізично експортувати продукцію.

Подивіться, будь ласка, на цифри, на дані Держстату, що зараз відбувається, які світові ціни на наші зернові і скільки наших компаній зазнають збитків. Що ви зробили, щоб компанії налагодили свою логістику? Нічого. У той час, коли ви з «зернового коридору» брали корупційну ренту, хтось навчився вивозити іншими шляхами. Ви зараз зупиняєте їх, бо вам здається, що таким чином щось поборете. Не буде експортної виручки, ви погіршите умови і змусите багатьох аграріїв зупинити навіть ті літні роботи, які вони зараз проводять,

На мою думку, те, що ви напряду забороняєте здійснювати експорт без зареєстрованої податкової накладної, уже мало б викликати у вас настороженість. Чи є хоча б в одній країні такий механізм? Немає. Тому я категорично проти таких підходів. Давайте починати з того, що ми можемо зробити, і не примушувати виробників аграрної продукції підлаштовуватися під ваші побажання.

Прошу не підтримувати внесення змін до Митного кодексу, бо це суперечить узагалі здоровому глузду, який...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Артур Герасимов. Будь ласка, 1 хвилина. Потім – Юлія Володимирівна, 5 хвилин, і будемо голосувати.

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановні колеги, я хотів би звернутися до представників всіх фракцій і груп. Чи знаєте ви, що за деякі місяці частка сільськогосподарської і пов'язаної з нею продукції в українському експорті інколи досягає 60 відсотків? Таким чином, якщо зараз не підтримувати, а навпаки

заважати нашому сільському господарству, то це напряму впливатиме на нашу обороноздатність, бо від експорту ми отримуємо гроші. Просто якщо ви будете голосувати, щоб потім не казали, що не чули ці цифри, не знали, що це впливає на надходження грошей до державного бюджету, з яких сплачуються зарплати нашим військовим. Це я хотів вам сказати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету. Будь ласка.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О. Шановні колеги, безумовно, «чорний» аграрний ринок і «чорні» експортери зерна дуже потужні, і ми знаємо про це, але ніколи не могли уявити, що в них настільки потужна підтримка у Верховній Раді.

Дійсно, ми підтримуємо експорт, повинні його підтримувати і будемо це робити, але ніколи не будемо підтримувати тих експортерів, які, крадучи гроші у держави, що воює, вивозять за кордон зерно, не повертаючи валютної виручки цій державі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юлія Володимирівна Тимошенко, 5 хвилин. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Шановні колеги, насправді я думаю, що в кожній країні є проблеми і з поверненням валютної виручки, і з тим, щоб «в чорну» не вивозилися експортні товари, але ніхто у світі не бореться такими інструментами, які масово для всіх експортерів ускладнюють процес торгівлі. Ще раз підкреслюю, що ці додаткові фінансові навантаження та обмежувальні заходи призведуть врешті-решт до того, що ми будемо зменшувати обсяг експорту, розумієте? Замість того, щоб проконтролювати якісь відхилення від норми, щоб дійсно, почали правильно працювати і митні служби, і податкові, ми зараз для всіх експортерів вводимо абсолютно драконівські методи, по суті, стріляючи самим собі в скроню. Навіщо?

Кожна країна, коли підписує певні домовленості зі Світовою організацією торгівлі, вибачте, обдираючи кулаки до крові, вибиває для своїх експортерів зелене світло. У цьому суть переговорних процесів. Коли ми ставали членом СОТ, коли підписували Угоду про асоціацію з ЄС, то виривали кожний елемент свободи експорту. А зараз ми самі створюємо не просто обмеження для своїх експортерів, а іноді й заборонні речі. І ви очікуєте, що отримаєте від цього більше валютної виручки? Ви очікуєте, що якісь посередники, які скуповуватимуть зерно на внутрішньому ринку і продаватимуть за реальну ринкову світову ціну, робитимуть відкати? Ну, не можна на експортному монополізмі будувати політику держави.

Найголовніше в аграрному секторі – це підтримати кожне аграрне підприємство, дати йому можливість набратися сил, прокредитувати, дати змогу виростити врожай і продати за найвищими ринковими цінами. А тим, що ми зараз

створюємо, ми по суті дискримінуємо своїх аграріїв. Невже таким чином держава продовжує боротися за те, щоб український аграрій відмовлявся від своєї землі на користь тих, хто скуповуватиме по 10 тисяч гектарів землі? Ви просто багато малих і середніх підприємств доведете до банкрутства.

У законопроекті № 10169-2 про внесення змін до Митного кодексу взагалі безумні норми. Безумні! Тому шукати якусь інтелектуальність у цьому залі дуже важко. Шукати якусь адекватну оцінку законопроектів, хоча б рівняючись на досвід країн Європейського Союзу та й усього світу, дуже важко. Тут працює, я не знаю, якийсь стадний рефлекс, коли тиснуть на кнопку, не розуміючи про наслідки, а потім, як було з гральним бізнесом, посипають голову попелом і щось виправляють. Так само з багатьма податками, ви знаєте. Так само міністерства – то ліквідуються, то поновлюються, то об'єднуються, то роз'єднуються.

Дорогі друзі, я закликаю повернути в цей зал здоровий глузд, повернути слідування якимось нормальним стандартам, правилам, досвіду країн, які підтримують своїх виробників. Ну, не можна так діяти проти самих себе.

Тому наша команда, безумовно, голосуватиме проти цього законопроекту. Ми не підтримуємо таких речей, а навпаки, вважаємо, що треба встановити всі можливі системи підтримки експорту для всіх аграріїв, навіть для тих, які працюють на пільгових моделях, не сплачують ПДВ за законом. Щоб усі працювали на рівних, щоб у нас не було «чорних і білих» – ось за що ми.

Ми не будемо за це голосувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ярослав Іванович Железняк, виступ 2 хвилини замість поправок на підтвердження, і будемо голосувати.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Шановні колеги, я виступлю на підтримку законопроекту. Поясню, чому ми його розглядаємо, вибачте, не у вакуумі. Як відбувається зараз? У нас достатньо вузький коридор експорту. Якщо хтось експортує «чорне» зерно, то не лише не повертає валютної виручки, не лише не сплачує податку, а забирає місце у компанії, яка платить податки і повертає валютну виручку. Саме тому з'явилася історія з обмеженням усього експорту. Виглядало це спочатку як адекватна ініціатива, а потім у розслідуванні «*Hromadske*» ми побачили, як це насправді. І зараз, я підтверджую слова голови комітету, бізнес попросив врегулювати це законом. Не рішенням Одеської ОДА, не передаючи це в корупційні руки БЕБ в Одеській області, не покладаючись на митників, а врегулювати законом.

Якби ми розглядали цю ініціативу у вакуумі або хоча б у мирний час, то багато з цих аргументів мали б, напевно, якусь приналежність до реалій. А так ви, залишаючи ситуацію, як є, штовхаєте бізнес на те, що він домовлятиметься і з головою ОДА, і з БЕБ, і з СБУ, і з іншими правоохоронцями. Замість цього ми впроваджуємо нормальну, зрозумілу систему, за якою, якщо в тебе чесний бізнес, якщо ти заплатив податки, якщо ти повертаєш валютну виручку, то спокійно, безперешкодно експортуєш, якщо ні, то, вибач, заплати податки.

Прибравши корупційну поправку 32 у попередньому законі, ми підтримали редакцію, за яку виступає бізнес. Тому я закликаю колег проголосувати і за цей законопроект. Це, справді, нормальне врегулювання процесу, точно краще, ніж передавати бізнес у руки правоохоронців.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Переходимо до голосування за законопроект.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо вдосконалення здійснення зовнішньоекономічних операцій з експорту деяких товарів» ([№ 10169-2](#)) у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Прошу голосувати.

«За» – 235.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка.

Переходимо до наступного питання порядку денного. Ми домовилися розглядати його без обговорення, тому не розходьтесь, будь ласка. Це проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо уточнення повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту та інших державних органів у сфері захисту критичної інфраструктури» ([№ 10409](#)).

Пропоную включити це питання до порядку денного сесії. Прошу голосувати.

«За» – 269.

Рішення прийнято.

Пропоную прийняти за основу з доопрацюванням... (*Шум у залі*). У мене написано: без обговорення. З обговоренням? Без обговорення.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо уточнення повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту та інших державних органів у сфері захисту критичної інфраструктури» ([№ 10409](#)) за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України. Прошу голосувати.

«За» – 274.

Рішення прийнято.

Законопроект прийнято в першому читанні за основу.

На ваш розгляд вноситься проект Закону «Про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства та інших законодавчих актів України щодо імплементації Директиви Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу 2019/1023 та запровадження процедур превентивної реструктуризації» ([№ 10143](#)).

Зараз, секунду. Вибачте, ми пропустили два законопроекти.

Проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо надання окремих адміністративних послуг громадянам України, у тому числі за кордоном» ([№ 11017](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про включення цього питання до порядку денного сесії.

«За» – 259.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою.

«За» – 233.

Рішення прийнято.

Потрібно обговорення? Потрібно. Добре.

Для доповіді запрошую голову Комітету з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин Андрія Вікторовича Задорожного. Будь ласка. Від авторів та від комітету – 4 хвилини.

ЗАДОРЖНИЙ А.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Шановна президіє! Думаю, що під час підготовки і розробки цього законопроекту ми всі зрозуміли, наскільки він важливий з огляду на те, що кількість наших громадян, які опинилися за кордоном після початку повномасштабного вторгнення, досить велика. Намагання отримати адміністративні послуги за кордоном повністю перевантажують наші консульські заклади, створюються черги. Це потрібно вирішувати в якийсь спосіб. ДП «Документ» з 2022 року надавало послуги нашим громадянам за кордоном, але це був експеримент. Строк дії цих послуг закінчується в червні цього року. Ми розуміємо, що не можемо дозволити, щоб наші громадяни потерпали від незручностей.

Також законопроектом встановлюється безстроковий термін дії паспорта громадянина України у формі картки для осіб, які досягли 65 років.

Тобто це досить прогресивний і потрібний законопроект. Він підтримується Державною міграційною службою, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Міністерством внутрішніх справ, Міністерством економіки, Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій,

Міністерством цифрової трансформації, Міністерством соціальної політики, Державною прикордонною службою. До речі, авторами законопроекту є представники фракцій «Слуга народу», «Європейська солідарність» та групи «Відновлення України».

Комітет ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України законопроект № 11017 включити до порядку денного одинадцятої сесії Верховної Ради дев'ятого скликання та за наслідками розгляду прийняти за основу та в цілому.

Дякую. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

Запишіться, будь ласка, на виступи: два – за, два – проти.

Павленко Ростислав, фракція «Європейська солідарність».

ПАВЛЕНКО Р.М., член Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую. Прошу передати слово Софії Федіні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Софія Федіна. Будь ласка.

ФЕДИНА С.Р. Фракція «Європейська солідарність» підтримуватиме цей законопроект, оскільки ним порушується ціла низка надзвичайно важливих питань щодо надання адміністративних послуг для громадян України як в Україні, так і за кордоном. Але в цьому контексті хотілося б нагадати кілька моментів. А що там у нас з обмеженням консульських послуг? Коли був здійснений цей абсолютно незаконний акт заступника міністра закордонних справ, то обмежили консульське обслуговування – прийом та видачу документів не лише для чоловіків, але й для жінок і дітей. З цим стикнулися, зокрема, родини героїв Небесної Сотні, для яких склалася абсолютно дика ситуація: немає документів поїхати в Україну, немає можливості повернутися з України, оскільки хлопцям (18 років) заборонено виїжджати з України, навіть, якщо вони не підлягають мобілізації, оскільки це діти героїв Небесної Сотні.

Також є ситуація, коли дитина героя Небесної Сотні у 18 років прийшла в ТЦК, щоб поновити свої дані, а йому дають відстрочку на півроку. Це при тому, що в нас мобілізація з 25 років. До речі, в цьому контексті є абсолютно дурнувата постанова Кабміну про те, кому із студентів можна виїжджати з України: обмежили можливість виїжджати з України студентам віком 18-22 роки, хоча мобілізація з 25 років, і виїзд не більше ніж на один семестр. Я взагалі не розумію, як приймаються окремі рішення, а потім все виходить через «не туди», тому що урядовці, народні депутати не читають законопроектів, текстів постанов. У результаті виходять такі правові колізії, від яких дуже страждають громадяни України.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Заремський, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ЗАРЕМСЬКИЙ М.В., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 202, Чернівецька область, політична партія «Слуга народу»). Прохання передати слово Андрію Задорожному.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Андрій Задорожний. Будь ласка.

ЗАДОРОВНИЙ А.В. Колеги, прошу все-таки зважити на те, що нам дуже потрібно вирішити питання про надання окремих адміністративних послуг нашим громадянам за кордоном. Це дуже важливо на сьогодні. Звичайно, є помилки, напевно, певні листи якимось впливали на те, що громадяни не отримували відповідних послуг, але прийняття такого закону і буде розв'язання тих проблем. Ми як держава зможемо надати набагато більший обсяг цих послуг громадянам, які їх потребують, – наприклад, отримати паспорт громадянина України, паспорт громадянина України для виїзду за кордон, в набагато більшій кількості локацій, ніж сьогодні. Консульська служба не справляється з тими завданнями, які на неї покладені. Там стоять величезні черги і люди не отримують базових послуг.

Прошу підтримати. Буду дуже вдячний.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Клименко Юлія, фракція «Голос». Будь ласка.

КЛИМЕНКО Ю.Л., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановні колеги, це верх цинізму, коли Міністерство закордонних справ забороняє видачу паспортів і документів нашим громадянам за кордоном, посилаючись на закон, який діятиме з 18 травня, обмежуючи конституційні права наших громадян. Це верх цинізму, коли в нас не призначено 50 відсотків послів за кордоном, у багатьох посольствах і консульствах відсутні співробітники, наприклад, в Канаді взагалі не видаються паспорти українцям, не зважаючи на те, що там знаходиться величезна українська громада.

Скажіть, будь ласка, навіщо ви робите такий хаос у наданні публічних послуг? Безумовно, ми будемо підтримувати цей законопроект у першому читанні, але його прийняття нічого не вирішить у ситуації, коли МЗС не виконує своїх базових функцій, президентська вертикаль не призначає послів, консулів, не розширює надання публічних послуг через державні інструменти. У нас, врешті-решт, є ЦНАПи, які можна зробити за кордоном. Абсолютно порушуючи законодавство та конституційні права громадян, залишаємо їх за кордоном – 6 мільйонів, які виїхали з 2022 року, і 5 мільйонів, які виїхали до цього, тому що Україна не може їм надати робочі місця. Це наші гастарбайтери, які передавали 15-17 мільярдів доларів у наш бюджет. У нас інколи допомога від гастарбайтерів перевищувала в 10 разів допомогу від міжнародних партнерів.

Скажіть, за що ви так ненавидите наших громадян? Чому ви так ставитеся до українців, які можуть стати нашою рушійною силою після закінчення війни? Чому ви абсолютно ігноруєте їх права та обов'язки? Ви хочете, щоб українці «здали» громадянство?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кабаченко, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

КАБАЧЕНКО В.В. Прошу передати слово Крульку Івану Івановичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Крулько Іван Іванович. Будь ласка.

КРУЛЬКО І.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Безумовно, цей законопроект треба підтримувати в першому читанні, бо, по суті, це вже працює, але у вигляді експерименту. Зараз ми на рівні закону встановимо правила, за якими розширяться можливості для громадян України, які перебувають за кордоном, щоб мати можливість оформлювати паспорти громадян України і паспорти для виїзду за кордон. Це правильна річ, зменшаться навантаження на консульства, зменшаться черги. Це трохи буде полегшення для тієї багатомільйонної української громади, яка вимушено перебуває за кордоном через російську агресію проти України. Але водночас, я вважаю, до другого читання цей законопроект потребуватиме доопрацювання, і ми як фракція «Батьківщина» будемо подавати до нього поправки.

Для всієї держави зараз надзвичайно важливо розробити чітку програму, щоб наші громадяни поверталися з-за кордону на Батьківщину, бо немає нічого важливішого і ціннішого, ніж людський ресурс. Ідеться про людей здебільшого молодого віку, які можуть створювати бізнес, робити додану вартість, платити податки тут, в Україні, і піднімати економіку нашої держави, а не економіку інших країн. Тому наше завдання як України, щоб всі українці повернулися на Батьківщину, працювали тут, їм були створені належні умови і вони були вмотивовані повертатися додому.

Ми, фракція «Батьківщина», вважаємо, що ключовою задачею для нас усіх, особливо в повоєнній Україні, буде боротьба за людський ресурс, за те, хто здатен піднімати Україну з колін. Ми голосуватимемо за цей законопроект у першому читанні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, прохання запросити депутатів до залу, будемо переходити до голосування.

Білозір, група «Довіра», 1 хвилина, і будемо голосувати.

БІЛОЗІР Л.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, самовисуванець). Колеги, пропоную підтримати цей законопроект у першому читанні, але хочу порушити ще одне питання, пов'язане з ДП «Документ». Це державне підприємство у сфері ДМС України є системним порушником законодавства про адміністративні послуги, адже в Україні ДП «Документ» незаконно бере з кожної послуги 540 гривень, а за кордоном – від 80 до 100 євро. Тут порушуються три норми Закону «Про адміністративні послуги». Водночас в ЦНАПах громад деякі послуги коштують 50 копійок, 34 копійки. Я тепер розумію, хто блокує закон про адміністративний збір. Ви маєте розуміти, що це порушує Конституцію України. Збори має визначати Верховна Рада України. Тому я закликаю...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Переходимо до голосування.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо надання окремих адміністративних послуг громадянам України, у тому числі за кордоном» ([№ 11017](#)) за основу. Прошу голосувати.

«За» – 254.

Рішення прийнято.

Є пропозиція прийняти в цілому. Немає заперечень?

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо надання окремих адміністративних послуг громадянам України, у тому числі за кордоном» (№ 11017) в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 236.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Наступний проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо правового статусу іноземців та осіб без громадянства, які беруть участь у захисті територіальної цілісності та недоторканності України» ([№ 9585](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою.

«За» – 231.

Рішення прийнято.

Два – за, два – проти?

Запрошую для доповіді заступника міністра внутрішніх справ України Павліченко Катерину Володимирівну. Будь ласка.

ПАВЛІЧЕНКО К.В., *заступник міністра внутрішніх справ України*. Шановний пане головуючий! Шановні народні депутати! Вашій увазі пропонується урядовий проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо правового статусу іноземців та осіб без громадянства, які зокрема беруть участь у захисті територіальної цілісності та недоторканності нашої держави» (№ 9585).

Метою проекту є законодавче врегулювання прав іноземців та осіб без громадянства, які захищають територіальну цілісність України, а також членів їхніх сімей на отримання посвідок на тимчасове проживання, дозволів на еміграцію або набуття громадянства України.

Даним законопроектом пропонується:

по-перше, надати можливість отримання дозволів на еміграцію або набуття громадянства України саме на підставі паспортних документів, строк дії яких закінчився;

по-друге, надати право на отримання посвідки на тимчасове проживання членам сім'ї осіб, які уклали контракт про проходження служби в Силах оборони України;

по-третє, дозволити особам, які набули громадянства України під час воєнного стану і подали зобов'язання про складання іспитів з основ Конституції, історії України, на рівень володіння державною мовою та проходять військову службу за контрактом, мати право виконати вказане зобов'язання протягом двох років з дня припинення чи скасування воєнного стану.

Прийняття зазначеного проекту закону, на нашу думку, сприятиме утвердженню принципу справедливості в частині реалізації міжнародної міграційної політики відносно осіб, які захищають суверенітет, територіальну цілісність, незалежність нашої держави. Тому просимо підтримати даний законопроект. В разі наявності зауважень чи пропозицій...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Катерино Володимирівно. Займайте, будь ласка, своє місце.

Для співдоповіді від комітету запрошується голова Комітету з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин Задорожний Андрій Вікторович.

ЗАДОРОЖНИЙ А.В. Шановні колеги, хочу наголосити, що це довгоочікуваний законопроект, який неодноразово підтримувався Погоджувальною радою депутатських фракцій і груп, але до нього якось не доходила черга. Великою мірою, це борг держави Україна перед тими людьми, котрі приїхали, взяли зброю до рук і захищають нашу територіальну цілісність і свободу. Тому це довгоочікуване питання. Вони не можуть уже певний час легалізуватися на території України, оскільки консульські установи держав-агресорів закрилися і вони не можуть ні вийти з громадянства, ні заявити

про це, ні отримати нові документи. Тому це важливий законопроект. Прошу всіх підтримати. Комітет ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді прийняти вказаний проект закону за основу.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запишіться, будь ласка, на виступи: два – за, два – проти.
Бакумов Олександр Сергійович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

БАКУМОВ О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 173, Харківська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, добрий день! Хочу закцентувати вашу увагу на проекті Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо правового статусу іноземців та осіб без громадянства, які беруть участь у захисті територіальної цілісності та недоторканності України». У цілому в проекті закону є слухні речі, які варто підтримати, які заслуговують на підтримку в першому читанні. Але до чого тут встановлення додаткових підстав для втрати громадянства України? Тобто уряд сьогодні подає законодавчу ініціативу, яка суперечить політиці Президента України щодо біпатризму, можливості наявності двох громадянств – громадянства України і громадянства, наприклад, країни Європейського Союзу, Сполучених Штатів Америки. Незрозуміла позиція щодо того, що зараз у Конституційному Суді розглядається питання про тлумачення статті 4 Конституції України щодо єдиного громадянства в державі. А уряд пропонує нам такі ініціативи і «шкурнячок», зрозуміла річ, тут закладає, створюючи вже потенційний конфлікт, який зараз перебуває на розгляді в Конституційному Суді.

Я звертаюся до голови профільного комітету і до його членів. Можливо, варто зараз підтримати цей урядовий проект. Але те, що пропонується в таких законодавчих ініціативах, до нормальних, позитивних і продуктивних речей не приведе.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.
Бондар, фракція «Європейська солідарність».

БОНДАР М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 119, Львівська область, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Софії Федіні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Софія Федіна. Будь ласка, Софіє Романівно.

ФЕДИНА С.Р. Сама ідея законопроекту є правильною, її очікують дуже багато добровольців з інших країн, які сьогодні в рамках різних формувань

захищають Українську державу. Проте мушу зауважити, що разом з тим в цьому законопроекті є дуже багато положень, які не є чіткими і зрозумілими. Вони допускають різні інтерпретації, порушують принцип правової визначеності, і в результаті доходять до величезних колізій і незрозумілості, що і як трактувати в цьому законопроекті. Тому просимо уряд попрацювати з комітетом і забрати ці ганебні положення, зокрема ті, які були згадані колегою Бакумовим.

Хочу також наголосити, що ми маємо зараз критичну ситуацію з іноземними добровольцями, які воюють навіть у рамках іноземного легіону, але багато із них змушені були повернутися додому, оскільки їм не продовжили право на перебування в Україні. Ви шукаєте серед ув'язнених тих, кого можна мобілізувати, розказуєте про ухиянтів, але чому відправляєте додому закордонних громадян, які допомагають Україні боронитися від московської агресії?

Також хочу наголосити щодо неприйнятності роботи багатьох наших державних інституцій.

Ситуація. Громадянин московської федерації з 2014 року захищав Україну, під час повномасштабного вторгнення знов пішов захищати Україну. Жінка і діти виїхали до Швеції, тікаючи від війни. І жінку, і дітей Швеція депортує до московської федерації, бо щось там у них з документами, а українське посольство сказало, що то не їхня справа, вони не збираються в це втручатися, хоча чоловік на території України згідно з контрактом захищає Українську державу. Наші відомства дуже часто не звертають увагу на те, у що вони мають втручатися і оперативно відпрацьовувати ті чи інші речі. Тому хотілося б більше відповідальності від державних структур.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лариса Миколаївна Білозір, група «Довіра». Будь ласка.

БІЛОЗІР Л.М. Шановні колеги, хочу подякувати Першому віце-спікеру і віце-спікерці, а також кожній депутатській групі і фракції за те, що підтримали внесення цього законопроекту до порядку денного. Чому він лежить півроку? Цей урядовий законопроект треба було приймати ще на початку повномасштабного вторгнення. Ми вже на десятому році війни, а сьогодні добровольці-іноземці, які стали на захист нашої країни, просто безправні бомжі, вибачте. Вони не мають жодних соціальних виплат, їхні родини не отримують виплат у зв'язку зі смертю, не мають виплат у разі поранення. Більше того, добровольці, які з білорусі, росії, Казахстану, можуть отримати вдома строк або смертну кару, яка передбачена в них. І ось на десятому році війни протягом останніх трьох років до мене зверталися добровольці – казахи, узбеки, які підписали контракт із ЗСУ, з тим, що не можуть отримати громадянство, бо у нас прописано дуже чітко: закінчилася дія паспорту, повертайся додому, його поновлять. Куди в росію, з якою в нас війна, може повернутися доброволець? Куди в Казахстан, де його посадять на десять років?

До мене звернувся Жасулан, ми з ним підготували 20 звернень. Усе впирається у відсутність законодавчого регулювання. Тому я вас дуже прошу

підтримати цей законопроект у першому читанні, доопрацювати його для того, щоб ті люди, які стали на захист України, їхні родини були захищені.

Ще один приклад наведу. До мене звернулася дружина загиблого громадянина Узбекистану. Вже другий рік перевіряють її документи, вона не може отримати громадянство. Або той самий Жасулан, казах, який має тут дружину, дітей, живе тут з 2018 року, захищає Україну з початку повномасштабного вторгнення, має дуже багато нагород від Президента...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

Михайло Михайлович Цимбалюк, фракція «Батьківщина».

ЦИМБАЛЮК М.М. «Батьківщина». Шановний пане головуєчий! Шановна президіє! Шановні колеги! Насамперед хочу сказати, що законодавчого врегулювання отримання посвідки тимчасового перебування або громадянства очікують тисячі громадян, особливо ті, які захищають нашу державу на рівні з громадянами України. Насправді, потрібно було ще два роки тому негайно врегулювати цю проблему.

Те, що є певні запитання до техніки написання цього законопроекту – це однозначно. Але не повинні люди, які очікують вирішення своєї долі, страждати через те, що хтось нефахово підготував проект до першого читання.

Військовослужбовці різних держав звертаються до нас як до законодавців з тим, що хочуть стати громадянами України. Де-факто вони вже ними є, бо захищають державу Україна, але на сьогодні немає законодавчого регулювання.

До другого читання потрібно буде попрацювати. Тут велике питання до Міністерства внутрішніх справ, Державної міграційної служби, виходячи з конкретних звернень громадян, що потрібно чіткіше виписати, ніж це запропоновано. Там прописано про людей, які захищають нашу державу і є особами без громадянства або мають посвідки, які закінчилися, а це стосується також і дітей, які мають право стати громадянами України, і тих, які вийшли з громадянства або подали заяви про вихід із громадянства білорусі, росії та інших держав. Потрібно підтримати цей законопроект у першому читанні, а до другого читання – спільно доопрацювати цей документ.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін – з мотивів. Ні? О'кей.

Переходимо до голосування, шановні колеги.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо правового статусу іноземців та осіб без громадянства, які беруть участь у захисті територіальної цілісності та недоторканності України» ([№ 9585](#)) за основу. Прошу голосувати.

«За» – 263.

Рішення прийнято.

Наступне питання – проект Закону «Про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства та інших законодавчих актів України щодо імплементації Директиви Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу 2019/1023 та запровадження процедур превентивної реструктуризації» ([№ 10143](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою.

«За» – 224.

Рішення прийнято.

Для доповіді запрошується заступник голови комітету, голова підкомітету з питань економічного розвитку Мовчан Олексій Васильович. Від комітету теж ви? Будь ласка.

Чи виступатиме представник Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу щодо цього законопроекту? Не бачу бажаючих. Добре.

Олексій Мовчан. Будь ласка.

МОВЧАН О.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (одномандатний виборчий округ № 150, Полтавська область, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! Проект Закону «Про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства та інших законодавчих актів України щодо імплементації Директиви Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу 2019/1023 та запровадження превентивної реструктуризації» є дуже важливим для нашого європейського майбутнього. Він є частиною DPL Світового банку, а це 1,5 мільярда доларів вже в цьому році для нашого державного бюджету та частиною *Ukraine Facility*, який вже впроваджується нашим урядом.

Що таке превентивна реструктуризація? Для бізнесу, який має проблеми із ліквідністю, який має проблеми під час війни, це як сімейний лікар, це ще не стаціонар, не хірург, а просто такий собі санаторій. Превентивна реструктуризація вводиться для того, щоб зберегти бізнес від банкрутства, тому що більшість підприємств у процедурі банкрутства закінчуються в ліквідації, тобто їх просто ліквідують, ріжуть і продають з молотка.

Цей законопроект націлений на те, щоб зберегти робочі місця, підприємство, якщо воно зазнало певної кризи під час війни. Превентивна реструктуризація вводиться на чотири місяці без мораторію на виконавче стягнення, але із певними обмеженнями. Також не може бути відкрито провадження у справі про банкрутство, зупиняється нарахування штрафних санкцій і процентів.

Наразі директиву про врегулювання питань реструктуризації вже імплементували кілька країн, зокрема, Німеччина, Австрія, Франція, Нідерланди, Бельгія, Італія, Іспанія та Люксембург.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте ще 2 хвилини від комітету.

МОВЧАН О.В. Законопроект № 10143 був розглянутий на засіданні Комітету з питань економічного розвитку. Комітет ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді включити його до порядку денного сесії Верховної Ради та за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу, скоротивши строк подання пропозицій та поправок суб'єктів права законодавчої ініціативи наполовину.

Також відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України під час розгляду даного законопроекту зазначаємо про необхідність внесення пропозицій і поправок щодо виправлень, уточнень, усунення помилок та суперечностей у тексті законопроекту.

Шановні колеги, прошу всіх повернутися на свої місця і підтримати в першому читанні законопроект, який є важливим для нашої європейської інтеграції.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

Запишіться, будь ласка, на виступи: два – за, два – проти.

Чорний Дмитро Сергійович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ЧОРНИЙ Д.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 34, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Олексію Мовчану.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексій Мовчан. Будь ласка.

МОВЧАН О.В. Шановні колеги, законопроект і процедура превентивної реструктуризації є сучасною технологією в процедурі банкрутства. Це такий собі iPhone 15 для багатьох юрисдикцій. Він ще не в усіх є, але багато, хто його хоче. Я сказав про це під час свого попереднього виступу. Ми з вами, шановні колеги, випереджаємо певні тренди і імплементуємо європейське сучасне законодавство в національне. Це дуже яскравий і важливий крок назустріч європейському майбутньому України, і якісне сприйняття нас як парламенту, який відповідально ставиться до взятих на себе обов'язків.

Шановні колеги, ще раз дуже прошу вас підтримати цей законопроект за основу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріз Ірина Василівна, фракція «Європейська солідарність».

ФРІЗ І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Степану Івановичу Кубіву.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Степан Іванович Кубів. Будь ласка.

КУБІВ С.І. Шановна президіє! Шановні колеги! Даний законопроект є дуже важливим. Перше. Уніфікація українських правил з недопущення банкрутства і реструктуризації заборгованості з європейськими правилами.

Друге. Здешевлення процедури превентивної реструктуризації порівняно з процедурою банкрутства.

Третє. Стрімке скорочення строків надання бізнесу другого шансу процедури превентивної реструктуризації – описується ряд правил і поетапних операційних рішень. Саме концепція повинна містити інформацію про боржника, фінансовий стан і всі інші важливі показники згідно з тим законом і процедурою, яку ми зараз приймаємо.

Після звернення боржника до суду та відкриття процедури превентивної реструктуризації стосовно нього не може бути відкрито провадження у справі про банкрутство за заявою залученого кредитора. Припиняється нарахування штрафів, що є дуже важливим, інші фінансові санкції не можуть бути застосовані. Крім того, заявою боржника господарським судом можуть бути вжиті заходи, такі як заборона примусового стягнення з боржника коштів чи майна.

Разом з тим хочу сказати, що цим законопроектом пропонується в частині вдосконалення Кодексу України з процедур банкрутства запобігання банкрутства превентивної процедури відповідно до основних принципів Директиви ЄС 2019/1023, внесені похідні редакційні зміни. Його прийняття змінить законодавство, зокрема окремі статті понад 20 законів України. Поняття «санкції» доцільно чіткіше відмежувати від...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мороз, група «Відновлення України».

МОРОЗ В.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 59, Донецька область, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Передайте, будь ласка, слово Бурмічу Анатолію Петровичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бурміч Анатолій Петрович. Будь ласка.

БУРМІЧ А.П., член Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановна президіє! Шановні колеги! Зазначений законопроект дуже важливий сьогодні для

України. Крім тих бід, які у нас є, а це війна і корупція, до речі, вони багато в чому і породили третю проблему – функціонування бізнесу, який дуже важливий для країни у плані податків, робочих місць, взагалі виживання України. Зазначеним законопроектом пропонується процедура зменшення ризиків банкрутства бізнесу, а також вирішення багатьох питань: додаткові збори кредиторів, введення адміністратора і таке інше.

Наша держава в нинішніх умовах повинна зробити все для того, щоб допомогти бізнесу. Сьогодні такий закон дуже необхідний. Тому група «Відновлення України» вітає цей законопроект і його авторів. Ми голосуватимемо за.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Михайло Михайлович Цимбалюк, фракція «Батьківщина», і будемо переходити до голосування.

ЦИМБАЛЮК М.М. Фракція «Батьківщина». Шановний головуєчий! Шановна президіє! Шановні колеги! Насправді законопроект № 10143 – це один із кроків гармонізації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу. Прошу підтримати його в першому читанні. Фракція «Батьківщина» голосуватиме за і доопрацюватиме законопроект до другого читання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Переходимо до голосування, шановні колеги. Железняк просить 1 хвилину. Ярославе Івановичу, ви є? Железняк. Будь ласка.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Дякую, пане головуєчий. Шановні колеги, мені сподобалася алегорія з iPhone 15, проте озвучу не таку переконливу, але важливу річ. Це одна із важливих рекомендацій і щодо Світового банку, і *Ukraine Facility*. Це справді необхідні зміни, які мають бути першими, ніж інші зміни до законодавства.

Тому прошу проголосувати за цей законопроект хоча б у першому читанні. Це справді важливі зміни.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Переходимо до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства та інших законодавчих актів України щодо імплементації Директиви Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу 2019/1023 та запровадження процедур превентивної реструктуризації» ([№ 10143](#)) за основу з доопрацюванням положень

відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України. Це євроінтеграційний законопроект з переліку «В». Прошу голосувати.

«За» – 269.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про скорочення наполовину строків подачі поправок і пропозицій для підготовки проекту закону № 10143 до другого читання. Прошу голосувати.

«За» – 226.

Рішення прийнято.

Рухаємося далі. Наступний законопроект – євроінтеграційний, з переліку «А», на виконання Стамбульської конвенції.

Це проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізму запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі» ([№ 10249](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою.

«За» – 215.

Рішення прийнято.

Запрошую для доповіді заступницю міністра соціальної політики України Уляну Дмитрівну Токареву.

Прошу Апарат враховувати фемінітиви під час написання текстів.

ТОКАРЄВА У.Д., заступник міністра соціальної політики України. Шановний пане головуєчий! Шановні народні депутати! Проект закону № 10249 розроблений у відповідь на ратифіковану влітку 2022 року Конвенцію Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок, домашньому насильству з метою зміцнення національної системи реагування на домашнє насильство.

Законопроект важливий, його прийняття дозволить збільшити на рівні громади кількість уповноважених служб, які зможуть надати допомогу постраждалим від насильства, надати доступ до спеціалізованих послуг тим людям, які постраждали від насильства, пов'язаного з війною, в тому числі СНПК, закріпити зобов'язання проведення моніторингу та контролю надання допомоги.

Просимо підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Для співдоповіді запрошується голова підкомітету Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики Тетяна Василівна Скрипка. Будь ласка.

Чи буде виступ від Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу? Знову не бачу бажаючих. Добре.

СКРИПКА Т.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (одномандатний виборчий округ № 157, Сумська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні народні депутати! Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики розглянув законопроект № 10249 на своєму засіданні 12 березня поточного року і, безумовно, підтримує основну ідею законопроекту, спрямовану на вдосконалення механізму запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі у зв'язку з ратифікацією Стамбульської конвенції. Водночас окремі положення законопроекту викликають застереження. На думку комітету, є недопустимою пропозиція щодо заміни функціонування «державної установи «кол-центр з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей» на «спеціалізовану «гарячу лінію» з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, зокрема сексуальному, пов'язаному зі збройним конфліктом, та насильству стосовно дітей». Ми глибоко переконані, що питання забезпечення належного реагування на звернення громадян про факти торгівлі людьми, домашнього насильства, насильства за ознакою статі, насильства стосовно дітей має вирішуватися шляхом більшої конкретизації в законодавчих актах повноважень та функціоналу кол-центру. Тому, розглянувши питання на засіданні комітету, комітет прийняв рішення про виключення цих норм уже в першому читанні.

З урахуванням проведеного обговорення, комітет ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді за результатами розгляду прийняти законопроект № 10249 за основу з вилученням з його тексту положень щодо перейменування державної установи «Кол-центр з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей», про що зазначено у висновку комітету...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Записуємося на виступи: два – за, два – проти.
Циба Тетяна Василівна, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ЦИБА Т.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Марині Бардіній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Марина Бардіна. Будь ласка.

БАРДІНА М.О., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! Насправді тематика протидії домашньому насильству об'єднує наш зал. Хоча це питання сенситивне і складне,

але приємно, що ми з вами спільної думки. Я закликаю вас проголосувати за цей законопроект. Дійсно, його ключова мета – це розмежувати повноваження між Міністерством соціальної політики та Національною соціальною сервісною службою в частині опікування питаннями протидії домашньому насильству і гендерно зумовленому насильству. Ми розуміємо, що у зв'язку з ратифікацією Україною Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами ми як країна рухаємося все більше до того, щоб система протидії, надання соціальної допомоги була дуже чіткою, виваженою і правильно визначеною, щоб постраждалі особи дійсно мали підтримку і розуміли, що вони не сам-на-сам з цією проблемою.

Національною поліцією все ще реєструється велика кількість проваджень, відкривається велика кількість кримінальних проваджень у зв'язку з домашнім насильством. Для нас це є правильний показник, який свідчить про те, що насильство не замовчується і не толерується нашим суспільством.

Даний законопроект покликаний працювати і над питаннями збройної агресії у частині вчинення ворогом сексуального насильства відносно наших громадян. Ми знаємо, що в парламенті зареєстрований ще один законопроект. Маю надію, що ми його також розглянемо і приймемо, щоб допомагати постраждалим особам від сексуального насильства.

У даному законопроекті приділяється увага і дітям, зокрема пропонуються нова служба, яка підтримувала б дітей, що постраждали від домашнього насильства, та безпосередня можливість для дітей звертатися на «гарячу лінію». Думаю, вона пропонується Міністерством соціальної політики у зв'язку з тим, що «гаряча лінія» 1547, про яку доповідав комітет, є робочою і такою, що дійсно має практику в питаннях надання допомоги.

Прошу вас голосувати за цей законопроект у вигляді...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

Бондар, фракція «Європейська солідарність».

БОНДАР М.Л. Дякую. Прошу передати слово Миколі Княжицькому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Княжицький. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (одномандатний виборчий округ № 116, Львівська область, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую. Загалом підтримую те, що говорила колега Скрипка. Є деякі негативні речі в законопроекті, хоча загалом він відповідає міжнародним зобов'язанням і Стамбульській конвенції. Уряд фактично пропонує приховати свою бездіяльність шляхом внесення змін до закону і підміною одних понять іншими. У нас ще з 2017 року мала бути створена державна установа «Кол-центр Міністерства соціальної політики України з питань протидії торгівлі людьми,

протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей». Натомість функцію кол-центру виконує урядова «гаряча лінія» з питань протидії торгівлі людьми, домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей на базі державної установи «Урядовий контактний центр», яка жодним чином не підпорядковується центральним органам виконавчої влади, що формують та реалізують державну політику в цій сфері, її функції зводяться, по суті, до приймання звернень громадян та передачу їх на розгляд у відповідні державні органи відповідно до їх компетенцій щодо порушених питань. Саме тому ми і пропонували на засіданні комітету вилучити цю норму.

Потребує конкретизації і використання поняття «сексуальне насильство, пов'язане зі збройним конфліктом», оскільки в законодавстві воно не визначається і незрозуміло, як буде застосовуватися на практиці.

Норми щодо розлучення потребують узгодження з відповідними положеннями Цивільного кодексу. За інформацією віце-прем'єр-міністерки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, цей законопроект є таким, що спрямований на виконання рекомендацій Європейської комісії, представлених у звіті про прогрес України в рамках пакета розширення Європейського Союзу 2023 року. На жаль, робота уряду під час підготовки законопроектів в черговий раз є проваленою, як і державна політика щодо захисту дітей. Його треба було б повернути на доопрацювання, але, враховуючи, що законопроект є євроінтеграційним, можна його підтримати за основу з обов'язковим доопрацюванням на базі комітету до другого читання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

Інна Романівна Совсун, фракція «Голос». Будь ласка.

СОВСУН І.Р. Фракція «Голос». У 2023 році Національна поліція України зареєструвала понад 291 тисячу фактів домашнього насильства. Це на 20 відсотків більше, ніж у 2022 році. Ця цифра не відображає всього масштабу трагедії, тому що, на превеликий жаль, у дуже багатьох випадках постраждали, найчастіше це жінки та діти, але не тільки, чоловіки теж трапляються, не звертаються до правоохоронних органів, тому що бояться, не знають, як захистити себе, бо не впевнені, що їх захистить держава, поліція, соціальні органи. Тому, звичайно, будь-які кроки, скеровані на те, аби надати кращий захист жертвам домашнього насильства, треба підтримувати і вітати.

Я хотіла б, щоб комітет уважно розглянув до другого читання одну норму цього законопроектів, яка стосується чинної норми закону про заборону на розлучення під час вагітності та першого року життя дитини. Якщо ви пам'ятаєте, ми вже голосували в першому читанні законопроект, яким пропонувалося вилучити цю норму, яка досі залишається чинною. Тепер уявіть, що чоловік і жінка перестали кохати одне одного, але жінка вагітна, і ми півтора-два роки

продовжуємо забороняти їм офіційно оформити розлучення. Друзі, це дикість у XXI столітті. Давайте це виправимо, давайте не прикриватися патріархальними нормами з XVI століття про захист прав жінок. Жінки потребують того захисту, про який вони просять. Можливість оформляти шлюб і розлучатися – це їхнє право, і ніхто не має права це право обмежувати. Сподіваюся, що ця норма буде врегульована під час підготовки до другого читання, аби ми визнали, що люди вільні кохати одне одного і переставати кохати одне одного без рішення Верховної Ради.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо. Не на всі процеси Верховна Рада дає добро.

Сергій Володимирович Власенко, фракція «Батьківщина», потім – Олена Костянтинівна, і будемо голосувати.

ВЛАСЕНКО С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія *Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»*). Шановні колеги! Окрім тієї великої кількості зауважень до цього законопроекту, про які говорили всі попередні промовці, хочу звернути увагу на ще одну річ, яка, на мій погляд, є більш глобальною. Процитую вам визначення поняття «гендер» у Стамбульській конвенції: «гендер» означає соціально закріплені ролі, поведінку, діяльність і характерні ознаки, які певне суспільство вважає належними для жінок та чоловіків». Я хочу вам сказати, що ваш законопроект не про гендер, а про насильство за ознакою статі. Це дві різні теорії, які не перетинаються. Теорія статі – фізіологічна, а теорія гендеру – соціальна. Вони не можуть бути поєднані.

Колеги, якщо ви не розбираєтеся в цьому, не треба пхати в гарний законопроект гендер, і все буде добре, ми посилимо законодавство щодо захисту від насильства за ознакою статі і все. Як тільки ми починаємо змішувати гендер і статі, дуже часто плутаючи ці поняття, підмінюючи одне одним, у нас з'являється каша в головах, з'являються законопроекти, які незрозуміло, що регулюють, і таке інше. Цьому залу треба визначитися, ми залишаємося на концепції, яка закріплена в українській Конституції, чи приймаємо концепцію гендеру, що є абсолютно іншою концепцією. Наскільки я обізнаний, в європейських країнах існує близько 60 гендерів, і це не лише чоловіки, жінки тощо. Я захищаю дельфінів у цій ситуації.

Тому, колеги, я ще раз закликаю всіх чітко визначитися. Фракція «Батьківщина» підтримує захист від насильства за ознакою статі, але інше – це велике питання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

Олено Костянтинівно, будь ласка.

КОНДРАТЮК О.К., заступник Голови Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Дякую, Олександр Сергійовичу. Шановні колеги, я погоджуюся з рішенням комітету про те, що даний законопроект є актуальним і важливим. Він визначений як європейський та наближує нас до європейської інтеграції. Позатим він має недоліки. Але я в свою чергу хочу зауважити на дуже важливій темі, яка порушується саме цим законопроектом. Хочу підтримати дуже багатьох правозахисників і правозахисниць, які займаються якраз питанням сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом. Вперше в нашому законодавстві з'являється такий термін. Я погоджуюся з Головним юридичним управлінням Апарату Верховної Ради України, що його треба визначити і доопрацювати в цьому законопроекті.

Хочу вам сказати, що за два роки повномасштабної агресії росії українські прокурори зафіксували 284 факти сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом. Це відбулося особливо після звільнення наших територій. Це питання є дуже сенситивне, не всі постраждалі звертаються з цим до правоохоронних органів.

Хочу вам сказати, що з усіх зафіксованих фактів: дві третини – стосовно жінок, в тому числі неповнолітніх, одна третина – стосовно чоловіків, а реальна кількість таких злочинів у десятки разів більша. Ця тема потребує доопрацювання. Прокуратура повідомила про підозру лише 40 військовослужбовцям росії, а щоб ви розуміли, засуджених лише двоє.

Тому я звертаюся до комітету з проханням доопрацювати і звернути особливу увагу на тему сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом. Для нас це буде першочергове завдання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо, Олено Костянтинівно.

У День Європи в сесійному залі Верховної Ради відбувається справжня європейська дискусія про цінності. Далі у нас сім законопроектів про ратифікацію угод з Європейським Союзом. Дуже символічні голосування.

Отже, колеги, переходимо до голосування законопроекту.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізму запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі» ([№ 10249](#)) за основу з урахуванням пропозицій комітету та з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України. Прошу голосувати.

«За» – 250.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, далі у нас низка проектів законів про ратифікацію. Два будемо обговорювати, але буде багато голосувань без обговорення.

Вашій увазі пропонується проект Закону «Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України в Програмі ЄС у сфері юстиції» ([№ 0250](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про об'єднання обговорення проектів законів «Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України в Програмі ЄС у сфері юстиції» ([№ 0250](#)) та «Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у Програмі ЄС «Громадяни, рівність, права та цінності» ([№ 0249](#)) та їх розгляд за скороченою процедурою. Це процедурне рішення. Прошу голосувати.

«За» – 264.

Рішення прийнято.

Отже, переходимо до розгляду проекту Закону «Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України в Програмі ЄС у сфері юстиції» ([№ 0250](#)).

До доповіді запрошую заступника міністра юстиції України Банчука Олександра Анатолійовича. Будь ласка.

БАНЧУК О.А., заступник міністра юстиції України. Шановний пане головуєчий! Шановні народні депутати! Вашій увазі пропонується два законопроекти, подані Президентом України, про ратифікацію двох угод України щодо приєднання України до двох програм Європейського Союзу, одна із яких стосується співробітництва у сфері юстиції, інша – співробітництва у сфері захисту прав людини. У випадку приєднання до цих програм, до 2027 року Україна буде частиною цих програм, які розраховані лише для держав – членів Європейського Союзу. Європейський Союз, зважаючи на наш статус країни – кандидата в члени Європейського Союзу вирішив, як виняток, доєднати Україну до цих програм. Це означатиме, що мільйони євро будуть також розподілені і українські інституції матимуть можливість використовувати кошти Європейського Союзу для того, щоб співпрацювати з інституціями Європейського Союзу у сферах юстиції і захисту прав людини. Це стосується можливості цифровізації правосуддя, співробітництва у навчанні суддів, у більшому захисті прав громадян у цивільних і кримінальних провадженнях. Реалізація цих програм передбачена до 2027 року.

Прошу підтримати ці угоди, які додадуть можливість Україні співпрацювати з європейськими інституціями, а також нашими колегами в інших державах – членах Європейського Союзу не лише в горизонтальному порядку, а й бути на одній хвилі з нашими європейськими партнерами у сфері юстиції і захисту прав людини.

Дякую. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо, пане Олександрє.

Від комітету запрошуємо до співдоповіді першого заступника голови Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу Галайчука Вадима Сергійовича.

ГАЛАЙЧУК В.С., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»)*. Колеги, пан заступник міністра детально пояснив, наскільки важливим є прийняття цього законопроекту про ратифікацію. Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу на своєму засіданні ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді прийняти цей законопроект за основу та в цілому. Він є надзвичайно важливим і для органів юстиції, і для судових органів, і для громадянського суспільства України. Є дуже багато цікавих і корисних грантових програм, за якими, я впевнений, багато організацій будуть долучені до такої надважливої для нашого суспільства справи – євроінтеграції.

Звичайно, не можу не згадати символізм сьогоднішнього дня – День Європи. Давайте всі разом підтримаємо цей законопроект про ратифікацію.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запишіться, будь ласка, на виступи: два – за, два – проти. Швачко Антон, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ШВАЧКО А.О., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»)*. Прошу переходити до голосування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прекрасна пропозиція.

Бондар, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

БОНДАР М.Л. Прошу передати слово Ірині Никорак.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Никорак. Будь ласка, Ірино.

НИКОРАК І.П., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»)*. Фракція «Європейська солідарність». Шановні колеги! Дорогі українці! Ці дві угоди є кроком у напрямі не лише до євроінтеграції, але й у створенні справедливого інклюзивного і рівного суспільства для всіх. Це свого роду зміна парадигми і переосмислення щодо прийняття управлінських рішень на всіх рівнях.

Але сьогодні, в День Європи, я звертаюся до вас із важливою темою саме гендерної рівності, зокрема у секторі безпеки та оборони. Це питання не лише актуальне, а й стратегічно важливе для обороноздатності нашої країни. Нині в Україні безпрецедентно висока кількість жінок у силах оборони, одна із найвищих серед країн – членів НАТО. Але досі залишається багато стереотипів та упереджень, які до кінця не подолані. Це стосується можливості жінок на рівних засадах з чоловіками обіймати керівні посади у Збройних Силах України, очолювати батальйони чи бригади, професійно та ефективно несучи службу. Ми повинні говорити не лише про число та роль жінок у секторі безпеки та оборони, а й про їхній реальний вплив на прийняття суспільно важливих рішень – недопущення гендерної дискримінації і залучення більшої кількості жінок до подолання наслідків війни і досягнення миру.

Ратифікуючи ці важливі угоди, нам у подальшому потрібно створити ефективні механізми, які забезпечать участь жінок у сфері безпеки та оборони на всіх рівнях, враховуючи урядові структури, громадські організації, і на міжнародних платформах. Розширюючи права і можливості жінок, враховуючи їх досвід у період військового стану та після його завершення, ми зможемо мінімізувати наслідки конфліктів або і взагалі...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Переходимо до голосування.

Валентин Наливайченко, фракція «Батьківщина». Будь ласка, 1 хвилина.

НАЛИВАЙЧЕНКО В.О., секретар Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Дякую, пане головуєчий. Пані та панове! Дорогі наші захисники! Ми вважаємо, що ратифікація цієї програми з Європейським Союзом до 2027 року, тобто на роки вперед, дозволить нашим європейським партнерам профінансувати доступ громадян України та українського бізнесу до правосуддя, до українських судів. У цьому зміст цієї програми.

Фракція «Батьківщина» звертає увагу Міністерства юстиції та інших членів уряду на те, що ваш обов'язок – використати гроші європейських партнерів для наших громадян, щоб суди нарешті без черг, без корупції, без зайвої тяганини розглядали і захищали інтереси громадян України та українського бізнесу.

Підтримуємо, голосуємо! Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Переходимо до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України в Програмі ЄС у сфері юстиції» ([№ 0250](#)) за основу та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 247.

Рішення прийнято.

Закон прийнято в цілому.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у Програмі ЄС «Громадяни, рівність, права та цінності» ([№ 0249](#)) за основу та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 249.

Рішення прийнято.

Закон прийнято в цілому.

Колеги, далі у нас п'ять ратифікацій щодо програм *Interreg*. Це законопроекти [№ 0259](#), [№ 0260](#), [№ 0261](#), [№ 0262](#), [№ 0263](#).

Ставлю на голосування процедурну пропозицію про об'єднання обговорення цих законопроектів та розгляд їх за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 226.

Рішення прийнято.

До доповіді від комітету запрошується заступник голови комітету, голова підкомітету Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу Мезенцева Марія Сергіївна. Будь ласка.

МЕЗЕНЦЕВА М.С., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (одномандатний виборчий округ № 168, Харківська область, політична партія «Слуга народу»). Дякую, шановний віце-спікер. Шановні колеги, нарешті ми дожили до того дня, коли ратифікуємо чотири важливі угоди. Не всі знають, що означає слово *Interreg*. Сьогодні, в День Європи, мені хотілося б дуже коротко розказати про ці програми, оскільки ви представляєте регіони, громади, міста і села. З 2024 року громади на всій території України, а не лише прикордонні, зможуть долучатися до цих важливих проектів. Що це означає? Сьогодні ми маємо доступ до ресурсу, тобто коштів, для фінансування програм міжрегіонального співробітництва з усіма країнами – членкинями ЄС, а також Швейцарією та Норвегією. Хочу відзначити, що до внесення цих документів на ратифікацію, вони були опрацьовані Комісією європейської інтеграції України, її областей і територіальних громад, яка щоденно працює на базі Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентові України.

Дуже важливо, колеги, поінформувати громади про наше рішення. Тому вже завтра в онлайн-режимі територіальні громади по всій Україні можуть долучитися до спеціального тренінгу щодо програм *Interreg*. А з якими країнами-партнерами ми ратифікуємо ці угоди, ви могли бачити в переліку наших ратифікацій.

Ми дякуємо Кабінету Міністрів за це. Це підсилить продовження найуспішнішої реформи децентралізації, яка крокує Україною вже понад 10 років.

З Днем Європи! З днем демократії! Дякуємо силам оборони за те, що ми дожили до цього дня!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

Переходимо до обговорення. Запишіться, будь ласка, на виступи: два – за, два – проти.

Бакумов, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

БАКУМОВ О.С. Прошу передати слово Аліксійчуку Олександрю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Аліксійчук Олександр Васильович. Будь ласка.

АЛІКСІЙЧУК О.В. Виборчий округ № 154, Рівненщина. Дуже приємно сьогодні бачити ці ратифікації. Дякуємо комітету, який опрацював і подав на розгляд парламенту проекти законів про ратифікацію.

Нещодавно ми прийняли закон (проект [№ 9450](#)), найближчим часом очікуємо його підписання Президентом України та вступу в дію. Сьогодні ратифікація цих угод посилить і запустить процес, і наші громади, регіони матимуть відкритий доступ до користування інструментами, у тому числі про міжнародне міжмуніципальне співробітництво, для оформлення таких співробітництв з муніципалітетами і регіонами країн, зазначених у наданих законопроектах, – Польща, Угорщина, Словаччина, Румунія. Це інституційно підсилить наші громади і регіони для залучення коштів, дасть можливість нашим регіонам вже сьогодні вчитися, готувати проектних менеджерів, проектні офіси, фахівців, навчати їх англійської і французької мов, дуже важливо, бо, на жаль, у нас величезна проблема з цим, і саме зараз буде можливість підготувати їх до моменту вступу України до Європейського Союзу, щоб вони вміли користуватися тими коштами.

Тому, колеги, прохання підтримати наше місцеве самоврядування, громади і регіони.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

Валентин Наливайченко, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

НАЛИВАЙЧЕНКО В.О. Фракція «Батьківщина». Шановний головуєчий! Пані та панове! Дорогі наші захисники! Щиро вітаємо всіх українців з Днем Європи у нас, на рідній землі. Бажаємо і прагнемо того, щоб всі 365 днів на рік були європейськими і ми, держава Україна, справді стали повноправним, справжнім членом Європейського Союзу. Ці програми є свідченням того, що це ще один крок до того, щоб це сталося на нашій землі.

Фракція «Батьківщина» закликає і пропонує ратифікувати ці проекти законів. Чому? Відповідь: 54 мільйони євро. Для кого? Відповідь: п'ять областей

нашої рідної України – Миколаївська, Херсонська, Запорізька, Донецька і всі області, які потребують допомоги. Для чого гроші? Для захисту навколишнього середовища. Сміттєпереробні заводи потрібні? Так, це вам скаже кожний, хто живе у Миколаєві чи Запоріжжі, у Донецькій області. Давайте робити це тут і зараз, тому що ця програма діє з 2021 року по 2027 рік. Україна повномасштабно заходить у цю програму, як і в інші п'ять програм, які ми сьогодні, в День Європи, символічно і широко ратифікуємо.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Федина Софія Романівна, фракція «Європейська солідарність».

ФЕДИНА С.Р. Звісно, фракція «Європейська солідарність» однозначно підтримуватиме можливість фінансування для наших регіонів і ратифікацію цих програм *Interreg*. Але є питання. Колеги, ви не розумієте, що це є тотальна ганьба, що до ратифікації дійшли у 2024 році, коли програма діє з 2021 року по 2027 рік. Тобто вже три роки викинуто на смітник, а наші регіони могли б цим користуватися. У Верховної Ради тільки до «шкурняків» доходили руки, а не до ратифікації того, що потрібно.

Щодо цих ратифікацій є кілька запитань до представників Кабінету Міністрів, але їх традиційно тут немає, бо їм не цікаві наші запитання. Наскільки ефективно ми можемо використати ці кошти? Наскільки в цих регіонах є підготовлені фахівці, які зможуть подати заявки, підготувати всі необхідні документи на фінансування цих програм? Уряд повинен мати розроблену програму допомоги регіонам, дати їм можливість скористатися цими можливостями сповна.

Хочу підкреслити, що в контексті *Interreg* «Басейн Чорного моря» йдеться саме про можливість для Одеської, Миколаївської, Херсонської, Запорізької, Донецької областей, які критично потребують допомоги, фінансування. Це мав би бути інтерес держави якнайшвидше допомогти отримати ці кошти. Ми всі розуміємо, що кошти із фондів Європейського Союзу мають дуже велику кількість бюрократичних документів, щоб це були прозорі процедури, тому держава повинна мати готові папери, оскільки три роки невідомо чим займалася замість того, щоб відразу допомагати цим регіонам.

Тому хотілося б, щоб на майбутнє відповідальніше ставилися до таких питань і не підтягували їх під якісь конкретні дати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бакунець Павло Андрійович, 1 хвилина. Потім з мотивів – Антоняк, і будемо голосувати.

БАКУНЕЦЬ П.А., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 122, Львівська область, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановний пане головуєчий! Шановні

народні депутати! Вітаю всіх з Днем Європи і закликаю проголосувати ратифікації, бо це зближення відносин з Європою. Водночас я наголошую на проблемі, з якою реально стикаються українці, які живуть на території, яка є суміжною з Європою, до якої ми рухаємося. Ідеться про безглузду постанову Кабінету Міністрів щодо п'ятикілометрової зони, в якій людям всупереч Конституції України забороняють пересуватися між селами. Звертаюся до нашого уряду з проханням внести зміни до цієї постанови, виключити звітні західні регіони, які межують з Європою, і дати людям нормально жити на прикордонні з Європою, особливо з Польщею.

Прошу мій усний запит вважати як запит до Прем'єр-міністра України.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

Вінтоняк – з мотивів, і будемо переходити до голосування.

ВІНТОНЯК О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! Я у своєму виступі хотіла сказати про те, що програми *Interreg* діяли весь цей час. Тобто щороку певні регіони мали можливість користуватися, вигравати гранти від цієї програми. Після ратифікації зможуть користуватися умовами цієї програми абсолютно всі регіони України.

Хочу додати, що програми *Interreg* «Румунія – Україна» і «Польща – Україна» будуть спрямовані ще й на те, щоб можна було залучати кошти для розвитку прикордонних пунктів пропуску, що особливо важливо на сьогодні для нашої держави та суміжних з нею держав.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Переходимо до голосування. Шановні колеги, буде п'ять голосувань підряд.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про ратифікацію Угоди про фінансування Програми *Interreg (Interreg VI-B) NEXT* «Басейн Чорного моря» ([№ 0259](#)) за основу та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 251.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про ратифікацію Угоди про фінансування Програми *Interreg (Interreg VI-A) NEXT* «Румунія – Україна» ([№ 0260](#)) за основу та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 252.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про ратифікацію Угоди про фінансування програми (*Interreg VI-A*) *NEXT* Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна» ([№ 0261](#)) за основу та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 251.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про ратифікацію Угоди про фінансування Дунайської регіональної програми (*Interreg VI B*)» ([№ 0262](#)) за основу та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 254.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про ратифікацію Угоди про фінансування програми *Interreg (Interreg VI-A) NEXT* Польща – Україна» ([№ 0263](#)) за основу та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 250.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

З процедури – Гончаренко Олексій Олексійович.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Шановні друзі, у нас наступним питанням порядку денного є законопроект [№ 11195](#). Хочу нагадати головуєчому, що якщо раптом немає бажання його зараз розглядати, то треба поставити на голосування питання про виключення його з порядку денного. Якщо Верховна Рада України 226 голосами не прийме інше рішення, тоді, будь ласка, чекаємо на розгляд.

Це ганебний законопроект. Його треба провалювати, але робити це треба прямо зараз, а не тихенько сховати у шухляду. Не треба так. Він є в порядку денному. Або набирайте 226 голосів, щоб його зняти, або переходимо до розгляду, провалюємо його з ганьбою, щоб більше ні в кого не було ідей займатися таким рейдерством.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олексію Олексійовичу. Але я скористаюся іншим своїм повноваженням, яке у мене є відповідно до Постанови Верховної Ради України «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану», і оголошу зараз перерву в нашому триваючому пленарному засіданні. Про час і місце зустрічі оголошу додатково. Але це буде протягом 15 хвилин.

(Після перерви)

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слава Україні!

Шановні колеги, ми продовжуємо наше пленарне засідання. Після повітряної тривоги ми знову повертаємося до залу. Прошу народних депутатів зайняти свої місця.

Шановні колеги, сьогодні ми маємо честь вітати в сесійному залі Верховної Ради України вельмишановну пані Президентку Європейського парламенту Роберту Мецолу. Прошу привітати *(Оплески)*.

Вельмишановна пані Президентко! Дозвольте від імені Верховної Ради України висловити слова глибокої вдячності Європейському парламенту і особисто вам за солідарність, а також непохитну і дієву підтримку України у протистоянні російській збройній агресії.

Ви вперше виступили в цьому залі засідань українського парламенту 1 квітня 2022 року, коли окупаційна армія ще залишалася на околицях столиці. Тоді у своєму виступі ви наголосили, що це обов'язок європейського політика бути з Україною в ці дні. Це були слова справжнього європейського лідера, відповідального та рішучого, який у найтемніші часи керується принципами і цінностями.

Ви завжди наголошували, що Європейський Союз є і залишатиметься з Україною в цій боротьбі. Ви не раз підтверджували, що Україна – це невід'ємна частина Європи і наше законне місце в Європейському Союзі. Я радий, що свій другий візит до української столиці ви здійснюєте у День Європи.

Шановна пані Президентко! Ваші слова завжди були підкріплені діями, справжніми і предметними. Ці два роки Європейський парламент під вашим керівництвом знаходиться на передовій у підтримці України та українців. Європарламент був першим, хто виступив за надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС, завжди мав сильний голос, коли йшлося про створення міжнародної коаліції на підтримку нашої боротьби за свободу та європейські цінності, коли йшлося про постачання зброї в Україну та посилення санкційного тиску проти росії.

Я не можу не згадати і не подякувати за ваші практичні, дуже цінні ініціативи: «генератори надії», що допомогло українцям пережити зиму *(Оплески)*, виділення приміщень Європарламенту на потреби Українського хабу громадянського суспільства в Брюсселі, що сприяло кращому доведенню інформації про ситуацію в Україні. Ви виступили ініціатором та координували спільні зусилля національних парламентів держав – членів ЄС. Зрештою, ви сприяли виділенню технічної допомоги, що дало нам можливість забезпечити безперервну і сталу роботу українського парламенту.

Від себе особисто, від імені Верховної Ради України хочу подякувати вам, дорога пані Роберто Мецола, та у вашій особі всьому Європейському парламенту за ваше справжнє лідерство, за віру в Україну та її народ, за всю підтримку, яку ми відчуваємо, яка сповнює нас вірою в перемогу.

Шановні народні депутати України! До слова на трибуну Верховної Ради України запрошується пані Президентка Європейського парламенту Роберта Мецола. Прошу привітати (*Оплески*).

РОБЕРТА МЕЦОЛА, *Президент Європейського парламенту*. Шановний пане Голово, дорогий Руслане! Дорогі народні депутати! Дорогі друзі! Дорогі європейці! Європейський Союз – це політичний проект, який гартується в кризах, це проект надії, свободи, демократії. Саме ці цінності Україна захищає на полі бою. Це проект, частиною якого має стати Україна. Проект, який буде міцнішим, якщо Україна буде його частиною. Саме цю мету Європейський парламент підтримуватиме й надалі.

Пані та панове! Коли я вперше зверталася до цього величного парламенту героїв, я наголосила, що майбутнє України в Європейському Союзі, і я повторюю це сьогодні. Ми були з вами тоді, ми є з вами зараз і ми будемо з вами стільки, скільки це буде потрібно (*Оплески*). Це найкраща відповідь, яку світ може дати на тривалу російську агресію.

Україна зробила свій європейський вибір і Європа зробила свій український вибір, і це є справжньою перемогою, яку ми будемо спільно святкувати кожного 9 травня. Цього дня ми вітаємо Європу, але немає кращого або важливішого місця робити це, ніж тут. Тут, де дух Європи живе у ваших містах, у ваших селах, які відкарбовані у сміливості ваших людей. Опір України, ваша сміливість, ваша сила уособлюють, що означає бути європейцем. І я дуже рада знову бути з вами у Києві (*Оплески*).

806 днів тому росія розпочала свою незаконну, невинуватну та жорстоку війну проти вашої країни. Те, що ми бачили, – руйнування, втрачені невинні життя, надзвичайно складно сприймати. Але це також були 806 днів, коли Європа й увесь світ стали свідками вашої сміливості, стійкості та рішучості у стримуванні агресора. І, як кажуть, часто в найтемніші моменти наша справжня сила світить найяскравіше.

Дорогі друзі, коли Європа та світ думають про Україну, вони думають про героїв, які б'ються, не маючи рівних шансів, та згадують Давида й Голіафа. Моє завдання – допомогти вам відновити цю рівновагу, і Європа й надалі відіграватиме тут свою роль.

Уперше я приїхала до Києва 1 квітня 2022 року – у день, коли ви звільнили місто Бучу. Я ніколи не забуду все те жахіття, яке ми побачили там разом. Але я також ніколи не забуду всіх звичайних громадян, які перетворилися на героїв, які ризикували своїм життям, щоб допомогти тим, хто цього потребував, щоб відновити те, що було зруйноване, і щоб захищати цінності, які нас усіх роблять

європейцями. Ось чому востаннє, коли я була тут, у цій залі, я дала три обіцянки, які Європейський Союз, Європейський парламент виконали, і я пишаюся цим.

Протягом минулих двох років ми зберігали рішучість і міцність проти тактики залякування путіна. Ми відмовилися від нашої залежності від росії, ми ухвалили 13 пакетів жорстких санкцій проти путіна та його союзників і працюємо над 14 пакетом, яким ще сотні мільярдів євро російських активів будуть заморожені в Європейському Союзі (*Оплески*).

Я обіцяла, що Європа відкриє свої кордони, свої домівки та свої серця вашим сім'ям, вашим дітям, вашим близьким, які були змушені покинути Україну. Сьогодні українці будують життя із доступом до працевлаштування, проживання, охорони здоров'я, соціальної підтримки та освіти у Європейському Союзі, але чимало із них повертаються додому.

Ми сказали, що допоможемо вам відбудувати ваші міста, містечка та села. Ухвалення Українського фонду у розмірі 50 мільярдів євро – це наш останній відчутний прояв такої підтримки. Я також казала вам, що ви можете розраховувати на мене, на Європейський парламент у тому, щоб визнати європейські мрії України та підтримати вас на шляху інтеграції вашої країни до Європейського Союзу.

Ми дуже пишаємося тим, що саме Європейський парламент був першою інституцією ЄС, яка підтримала статус кандидата для України та початок переговорів про вступ минулого року (*Оплески*).

Ми відразу зрозуміли, що йдеться не лише про стабільність для України, але й про зміцнення всього Європейському Союзу. І це має сенс політично, економічно, соціально, географічно та стратегічно. Ось чому Європейський парламент ніколи не втомиться повторювати, що місце України в Європейському Союзі, у власному темпі, на основі власного шляху, але з дуже чітким пунктом призначення.

Пане Голово, дорогий Руслане! Під час нашої останньої зустрічі ми підписали оновлений меморандум про взаєморозуміння, який підтверджує міцні та унікальні зв'язки, і я пишаюся цим, між нашими парламентами. У такий спосіб Європейський парламент продовжив надання відчутної підтримки вам, Верховній Раді, зокрема, через постійне представництво Європейського парламенту в Києві, яке незабаром відкриється.

Дев'ять днів тому ми відзначали 20-у річницю найбільшого одномоментного розширення ЄС в історії Європейського Союзу. Як жінка з однієї із тих десяти країн, яка чітко пам'ятає всі болісні реформи та тривалий процес інтеграції, я можу сказати вам, що це не буде легко. Але я впевнена, що з відданістю, яку ви демонструєте, і з рекордним темпом, який ви показуєте, знаю, ми разом будемо святкувати цей віховий ювілей повного членства ЄС в Україні (*Оплески*).

Дорогі друзі, це правда, що інституції ЄС і країни-члени вже надали чимало політичної, фінансової, військової та гуманітарної підтримки. Але також є правдою й те, що потрібно зробити набагато більше. Під час цієї критичної фази

війни міжнародна підтримка України має продовжуватися і збільшуватися. Росія не демонструє будь-яких ознак сповільнення й ми не можемо теж це демонструвати. Росія надалі робитиме те, що робить, і Європа має бути готовою відповідати на загрози кремля, і ми це зробимо.

Кремль хоче інше майбутнє, в якому України немає в Європі. Вони бачать світ, де історію можна переписати, де існують сфери впливу, де є «залізна завіса», де право є за силою та де персональна свобода й гідність заперечуються. Своїми діями росія показує, що хоче повернення до минулого, яке ми вже закрили в підручниках історії. Минулого, де географічна цілісність Європи та свобода обирати, з ким співпрацювати та як інтегрувати, піддаються сумніву. Для росії справжніми ворогами є демократія, свобода та правда. І це є те минуле, до якого ми не можемо ніколи повернутися. Ніколи! Але саме це стоїть на кону. Нам потрібно поглиблювати нашу рішучість, щоб повернути кожну українську дитину назад у сім'ю, додому.

Чому ми маємо робити більше? Тому що треба зруйнувати військову машину путіна, закривши лазівки в нашому режимі санкцій. Ось чому нам потрібно зміцнити, підсилити надання обладнання та оборонних систем, які вам необхідні, бо однієї доблесті недостатньо, сміливість не може бути нашою єдиною стратегією захисту.

Європа завжди підтримуватиме мир, справжній мир, із гідністю, добросовістю та свободою, з територіальним суверенітетом. Ми знаємо, що ніколи не може бути нічого про Україну без України.

Я вже говорила про повернення українських дітей, але нам потрібно зосередитися і на продовольчій безпеці та безпеці атомних електростанцій. Це структурні елементи людяності. Нам потрібно чітко сказати, про який ми говоримо мир. Як сказав Канцлер Німеччини Шольц, мир без свободи називається пригнобленням, мир без справедливості називається диктаторством. Заклик Європи захищати справжній мир на цьому континенті, і ми маємо відповісти на цей виклик.

Дорогі друзі! За місяць відбуватиметься оновлення інституції, якою я керую. 400 мільйонів громадян Європейського Союзу обиратимуть новий Європейський парламент. Протягом останніх місяців я відвідала чимало країн-членів разом з моїми колегами, щоб поговорити з людьми, особливо з молоддю, щоб переконати їх не сприймати демократію як належне та заохотити до взяття участі у голосуванні. Це непросте завдання, яке стає ще набагато важчим у багатьох країнах-членах через дезінформацію, фейки, пропаганду від ворогів, прихованих або відкритих ворогів європейського проекту, що конкретно націлюються на різні сектори нашого суспільства, наших громад, продають фальшиві наративи про Європу в такий спосіб, якого ми раніше ніколи не бачили під час європейських виборів. Це явище, яке добре знає ваша країна і ваш парламент. Я впевнена, що наш парламент і всі парламенти в ЄС можуть навчитися у вас тому, як боротися з цією загрозою. Усе це зробило наше завдання – повідомити те, що ми маємо сказати, – ще важливішим, але важливо говорити про

те, що дійсно відбувається. Я можу сказати вам, що в кожному місті, містечку, селі, яке я відвідувала, молоді та старші люди запитували мене про реакцію Європи на ситуацію в Україні. І в останньому опитуванні, яке було проведено Європейським парламентом, громадяни надалі свідчать про свою дуже міцну підтримку. Ось чому я переконана, що громадяни Європейського Союзу оберуть міцний парламент наступного місяця, який надалі буде рішуче вас підтримувати (*Оплески*).

Як співається у вашому гімні: «Ще не вмерла України ні слава, ні воля!» (*Оплески*).

Хай живе демократія! Хай живе свобода! Хай живе Європа! Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, давайте ще раз подякуємо вельмишановній пані Президентці Європейського парламенту за участь у пленарному засіданні Верховної Ради України та за потужну і непохитну підтримку України.

Дякуємо!

Шановні народні депутати, розгляд питань порядку денного на сьогодні завершено. Дякую всім за плідну роботу.

Зараз я оголошую перерву в нашому пленарному засіданні. Про час і місце його продовження вам буде повідомлено завчасно. Нагадую про необхідність непоширення інформації щодо його початку.

Разом до перемоги! Слава Україні!